

SIWE Nieuwsbrief

Nummer 14 - februari 2004

ISSN 1379-0420

van de Stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed v.z.u.

Inhoud

Op zoek naar het wonder van het universum met de wetenschap als blikopener	2
's Hertogenmolens 2004 – Aarschot – Joan Manuel Serrat – El Hombre y el Agua	7
Toespraak van Vlaams Minister Paul Van Grembergen bij een werkbezoek aan 's Hertogenmolens – Aarschot op 19 januari 2004	8
Rotondemonumenten, wegwijzers, straatmeubilair, ... en andere zaken langs de (auto)weg	13
SIWE-activiteiten 2004: Noteer alvast in uw agenda	17
Erfgoedkalender	20
Oproepen: Montevideo (Antwerpen) – Carcoke (Zeebrugge) – Gueuze-Faro-Kriek- Lambiek: bieren en brouwerijen (Brussel, Pajottenland, ...) – MIWE (Leuven) VCM projectrekening – SIWE Vrijwilligersnamiddag	37
Erfgoednieuwttjes en besprekingen van onze uitstappen	41
De SIWE webstek: een nieuwe look met een nieuwe rubriek	56
Onder de leeslamp (boekbesprekingen)	57
Ledenvergadering SIWE op 24 maart 2004 om 20:00 in CC te Leuven	63

**Beste leden, mogen wij u vriendelijk verzoeken uw lidgeld te hernieuwen
indien u op deze SIWE Nieuwsbrief een rode stip vindt.**

**Want zonder uw steun wordt de werking wel heel moeilijk. Alvast bedankt.
Gebruik ook het correcte rekeningnummer om te storten: 001-3088106-90.
IBAN BE34 0013 0881 0690 • BIC GEBABEBB**

Redactieadres: SIWE v.z.u. • Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven • Tel. & fax: 016-58 43 42

€-mail: info@siwe.be • Website: www.siwe.be • Verschijnt tweemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: André Montald • Mercatorpad 14/301 • 3000 Leuven

Afgiftekantoor: 3360 BIERBEEK • Erkenningsnummer: P209286 • PB-nummer: BC 1608

Op zoek naar het wonder van het universum met de wetenschap als blikopener

Stel, u bent betrokken geraakt bij een onge-lukje met een tijdmachine en u bevindt zich nu opeens, tegen uw zin in, vijfhonderd jaar terug in de geschiedenis. Dat is een niet onverdeeld genoegen, met de Hoekse en Kabeljauwse twisten, die vervelende hygiënische ongemakken en dat dogmatisch denken.

Maar, met uw fenomenale voorkennis kunt u laatmiddeleeuws Nederland natuurlijk een geweldig innovatief voordeel bezorgen – over oneerlijke competitie gesproken. Maar hoe maak je ook alweer een computerchip, een gloeilamp of een benzinemotor? En die eenvoudige medische ingrepen die al de afschuwelijke ziekten om u heen als tovenarij kunnen doen verdwijnen, hoe ging dat ook al weer in de praktijk met petrischaal en reageerbuis?

Langzaam gaat het bij u dagen: bij de kennisvergarig heeft u wat meer op de grote lijnen gelet en al die vervelende details zijn u nu net even ontschoten. En even snel opzoeken gaat nu niet meer. Toch weet u een ding zeker: men moet alles, maar dan ook alles op alles zetten om deze kennisachterstand in te halen en weer zo snel mogelijk de u zo vertrouwde zegeningen van de 21ste eeuw te bereiken.

Al snel komt u er achter wat u het beste kunt doen om de situatie nog enigszins te redden.

Dit artikel verscheen reeds eerder in *NRC Handelsblad, Opinie & Debat*, 10-11 januari 2004

Niet zelf gaan klussen met halfbakken ideeën en krampachtig proberen de lacunes in uw weggezonden kennis op te vullen. Nee, u moet zoveel mogelijk talent verzamelen, liefst jonge geleerden die nog niet in dogmatiek weggezonden zijn, en deze in een reusachtige denktank bijeen zetten, misschien in een klooster of, nog beter, een universiteit – daar wordt het in 1504 trouwens hoog tijd voor in Noord-Nederland. En dan maar hopen dat deze kenniswerkers met uw (helaas wat vage) aanwijzingen zelf al de ontdekkingen kunnen gaan doen.

Maar het zal niet gemakkelijk zijn de zestien-de-eeuwse *opinion makers* van deze onderneming te overtuigen. Uw visioenen van medicijnen, vliegtuigen en internet zullen de Middeleeuwers vertrouwd klinken, maar helaas als de verhitte dromen van een fantast. Men zal u eerder de narrenkap opzetten dan de mantel van groot visionair omhangen.

Ook zult u het niet eenvoudig vinden het grootkapitaal geïnteresseerd te krijgen om een dergelijke massale kennisfabriek op te zetten. De textielhandelaren zijn vooral met de nieuwste weeftechnieken bezig en schrikken van uw wel zeer lange termijnperspectief. Wie rekent er nu in eeuwen? Misschien kunt u belet vragen bij het Hollandse innovatieplatform, bestaande uit stadhouders, ridders van het Gulden Vlies, bisschoppen en gildenmeesters. Of kunt u zich direct tot Brussel wenden, waar de Bourgondische vorsten hui-

zen in het schitterendste hof van Europa. Maar het zal u nog zwaar vallen om op de *fast forward*-knop van de geschiedenis te drukken.

De grootste barrière zal zijn dat de meeste mensen het gevoel hebben dat ze precies genoeg weten, niet te veel maar ook niet te weinig, net als Goudlokje. Weefgetouwen aangesloten op een windmolen? Ja, vanzelfsprekend. Maar wie heeft nu behoefte aan een hogesnelheidstrein als de trekschuit prima volstaat? Kennis en techniek zijn als gezond verstand – iets waar iedereen precies genoeg van denkt te hebben.

Belangrijk zal zijn dat u de mensen zich ervan bewust laat worden dat ze *niet weten wat ze niet weten*. Deze hogere vorm van kennisachterstand – het is geen dubbele ontkenning, integendeel – werd laatst, tot grote hilariteit van de pers, door de Amerikaanse minister van defensie **Rumsfeld** gebruikt om de onzekerheden in Irak te schetsen.

U zult duidelijk moeten maken dat belevenissen niet ophouden bij wat met het blote oog zichtbaar is en dat er achter de alledaagse werkelijkheid nog een complete wereld verscholen gaat. Dat er eindeloos laagjes van het dichtgeplakte huiskamerbehang kunnen worden afgepeld. Dat er microben en atomen bestaan, sterrenstelsels en een oerknal. Dat de 16de eeuw niet de top van technische kunnen blijkt te zijn, maar slechts een tussenstation in een veel en veel langere rit.

Daarbij zult u een beroep moeten doen op een aantal begrippen dat vaak ongenoemd blijft in ons hedendaags denken over de rol van wetenschap en techniek: verwondering, ver-

beelding, creativiteit, en – iets dat uw nieuwe tijdgenoten bijzonder zal aanspreken – passie. Allemaal terreinen die in onze tijd eerder tot het domein van de kunst, literatuur en religie worden gerekend. Of, en dat is veelzeggend, tot de kinderwereld.

Want bij jonge kinderen, voordat ze door hormonen in een mentale houdgreep worden genomen, zijn deze eigenschappen nog volop en in de zuiverste vorm aanwezig. Kinderen nemen spelenderwijs en met groot enthousiasme een lange termijn perspectief in dat volwassenen maar met moeite kunnen opbrengen.

Neem de dinosauriërs. Na een succesverhaal van honderden miljoenen jaren, zijn deze voormalige heersers van het dierenrijk 65 miljoen jaar geleden door een asteroïde van de aardbodem weggevaagd. Sindsdien heeft niemand meer van ze gehoord. Alleen hun fossiele botten zaten diep in de aardbodem verborgen. Al die jaren liep iedereen, van mastodont tot Neanderthaler, nietsvermoedend over de restanten van deze vergeten voorouders. Pas in de 19de eeuw werd hun bestaan botje voor botje voor ons duidelijk.

Maar nu, in de speelkamer van mijn kinderen, staan de *Diplodocus*, *Tyrannosaurus* en *Triceratops*, in levensecht kunststof gevangen, gebroederlijk naast de miniatuurversies van hun moderne rivalen. Olifant of *Brontosaurus*, tijger of *Carnotaurus*, voor een zevenjarige maakt het nauwelijks meer verschil. Via computeranimaties, geïllustreerde boeken en levensecht bewegende diorama's wordt de generatiekloof van 65 miljoen jaar gemakkelijk overbrugd. In het post-*Jurassic* tijdperk is

het eerherstel voor de dinosauriërs volledig en absoluut. Ze horen er weer helemaal bij.

Maar in plaats van één groot monument voor hun tweehonderdmiljoenjarig rijk, hebben ze miljoenen miniatuurmonumentjes gekregen, verspreid over alle kinderkamers van de wereld, allemaal stuk voor stuk *made in China*. Voor de kindergen liggen de geologische tijdperken letterlijk spelenderwijs op de vloer uitgespreid. Maar de meeste volwassen struikelen alleen maar over de rotzooi, waarbij die stekels en pantsers na al die jaren nog steeds zeer effectief blijken.

Een kind verwondert zich wel dagelijks over de wereld die zich aan hem of haar ontvouwt. De veelheid en diversiteit aan verschijnselen, de vele verbanden en dwarsverbanden. Het feit dat er logische structuren aan van alles en nog wat ten grondslag liggen. Waarom er pinguïns op de zuidpool en ijsberen op de noordpool wonen, en niet omgekeerd. Het kind stelt tot vervelens toe de "waarom"-vraag en heeft nog het "kinderlijke" plezier om uit te vinden hoe iets in elkaar steekt.

De Nobelprijswinnaar Gerard 't Hooft vertelt hoe zijn fascinatie met de wis- en natuurkunde begon toen hij zijn oom (ook een groot natuurkundige) zag rekenen met *letters* in plaats van cijfers. Als je jarenlang bent geplaagd met 2 maal 3 dan is het toch fantastisch om ook eens *a* maal *b* uit te rekenen?

Zelf weet ik nog goed hoe ik als twaalfjarige voor het eerst een bibliotheekboek in handen kreeg waarin het verhaal van de ontcijfering van de genetische code werd verteld. Hoe het geheim van het leven besloten lag in een tekst

geschreven in een vierletter alfabet, alles keurig opgeslagen in het DNA-molecuul. Waarom had niemand mij dat eerder verteld? Waarom was dat beeld niet op jonge leeftijd in mijn hardware gebrand? Het was zo fantastisch, dat verzin je gewoon niet.

Ik herinner me ook hoe ik overstuur naar mijn moeder rende, die op dat moment kokend achter het aanrecht stond. Ik probeerde haar in lichte paniek, en met verbijsterend weinig succes, uit te leggen wat mij zonet was overkomen. Hoe ik me plotseling gewaar was geworden van een reusachtige samenzwering, die al die tijd dit fantastische feit met zijn onontkoombare logica voor mij verborgen had weten te houden. Een ervaring die in hevigheid van emotie alleen te vergelijken was met de ontknoping van die andere grootschalige samenzwering, het demasqué van Sinterklaas enkele jaren daarvoor.

New age spiritualiteit is een moderne groeimarkt voor "grote mensen" die in deze verwondering probeert te voorzien. Maar waarom hebben we pseudo-feiten nodig om een leemte te vullen die met gemak door de wetenschap kan worden ingevuld?

At home in the universe heet de autobiografie van de bekende fysicus John Wheeler. Misschien een wat arrogante titel, maar wel een lovenswaardig streven. Een juiste plaatsbepaling in het heelal, een oranje stip op de kaart met "hier bevindt u zich", een gevoel voor de natuurlijke verhouding der dingen. Dat alles is een geestestoestand waar de mens altijd naar heeft gezocht. En deze is nu meer dan ooit binnen handbereik – een zoekterm intypen in *Google* volstaat.

De onvoorstelbare grootte en ouderdom van ons heelal, de krankzinnige reeks verschijnselen die uiteindelijk tot het leven op aarde en de mens hebben geleid. De ongekende mogelijkheden van de evolutie. Het feit dat de natuurkunde van alle ons bekende deeltjes beschreven kan worden met een wiskundige formule die, met wat handige notatie, op één regel past. Waarom nemen wij dit alles voor zoete koek aan en stoppen het vervolgens weg in een stoffig hoekje waarin bijna niemand meer kijkt?

Hoe vaak verwondert de moderne mens, verstrikt in de Nederlandse heksenketel van files, hypotheek en werkstress, zich over zijn of haar plaats in het universum? In welke rituelen of monumenten wordt de verwondering over het leven en de wereld verwerkt en deelgemaakt van onze dagelijkse ervaring? Als u daarbij denkt dat de universiteit de tempel van de wetenschap is en daarbij grandioze visioenen van statig marmer en stichtelijke historische inscripties heeft, nodig ik u graag eens uit op mijn instituut.

Waarom staan de formules van het standaardmodel van de elementaire deeltjes niet op iedere straathoek gegraveerd? Waarom zijn de Amsterdamse kerken in een vorige beeldenstorm wel hernoemd naar de vier windstreken, maar nu niet naar de vier nucleotides van het DNA? Of, dichterbij de grond, wanneer zien we het eerste Adenosineplein, in plaats van de zoveelste Meerkoetdreef of Roggeweide in de nieuwste Vinexwijk.

Het wordt hoog tijd dat we de ontdekking van de wereld ook in de publieke ruimte vieren. Bijvoorbeeld in de Hollandse polder. De vorig

jaar overleden componist Peter Schat, die de kinderlijke verwondering wel altijd bij zich heeft gedragen, stelde in deze krant voor een genenarchipel te bouwen in de vorm van onze chromosomen.

Ondertussen wordt op onze scholen met hun strakke curricula en eindeloze toetsen weinig ruimte voor verwondering geboden. Juist in de ontvankelijkste leeftijd, namelijk op de basisschool, komen kinderen nauwelijks in aanraking met natuur en wetenschap. Terwijl ze wel mogen knutselen en kleien, is er geen gelegenheid met eigen handen uit te vinden hoe de natuurlijke wereld in elkaar zit. Wat is er eenvoudiger dan zelf een prisma in een lichtstraal te houden en het wonder van de regenboog met eigen ogen te zien. Of een schaalmodel van het zonnestelsel na te bouwen.

De wetenschap is een blikopener die het gezichtsveld verbreedt, van de allerkleinste deeltjes tot de grenzen van het universum zelf. Maar voor velen werkt het eerder als een potje dichtsmeerplamuur. Kijk maar eens naar de natuurkunde-eindexamens. Dan zie je geen verbeelding aan de macht, maar een droevige parade van Kema-keuringen, lekkende vaten kernafval, akelige ziektes en de onvermijdelijke decibellen van de geluidsoverlast. Hier rijst het beeld van de fysicus als een veredelde padvinder die met zijn hoogwaardig Zwitsers officierszakmes de maatschappelijke problemen te lijf gaat. En de grootste vijand is daarbij vaak de wetenschap zelf, het liefst in een radioactieve Dr. Strangelove verschijning.

In de publieke opinie zijn natuurwetenschappers dan ook vaak niet meer dan technische

experts, die anoniem sloven in de ondergrondse machinekamers van onze samenleving. Soms, als er weer een Tchernobiel ontploft of er een space shuttle neerstort, mogen ze met hun stofjassen aan, de pet besmukt in de hand, met hun vuile schoenen het hoogpolige tapijt van de directiekamer betreden, om verantwoording af te leggen over hun technisch falen.

De enige ruimte die er verder voor wetenschap is te vinden in het huidige maatschappelijke speelveld, is een heel smal reepje aan het andere einde van het spectrum. Daar ligt de rol van het bovenaardse genie, die zich volledig buiten de maatschappij weet te plaatsen. Het "wonderkind of *total loss*" om met W.F. Hermans te spreken. We zien dit beeld terug in de eindeloze publieke fascinatie met Stephen Hawking, die gekluisterd in zijn rolstoel door slechts een ragfijn draadje aan het leven verbonden lijkt. Het is alsof hij, met één been in het leven, met het andere been contact maakt met een andere, hogere wereld. Zijn gesublimeerde verschijningsvorm mag dan ook bij de Amerikaanse president, de paus en in *Star Trak* en *The Simpsons* opdraven.

Maar hoe zit het nu met uw ongelukje met de tijdmachine en uw tocht vanuit 1504 *back to the future*? Bent u als visionair met de narrenkap op geëindigd in een zestiende-eeuwse amusementshow? Heeft u als nietsvermoedende ketter de brandstapels eigenlijk wel weten te vermijden?

Ik heb een gouden tip. Vergeet die weerbarstige edelen, vliesridders, gildenbroeders en rekenkamers. Het zal u zwaar vallen gehoor te vinden bij de gevestigde belangen in de lage

landen. (Misschien met een uitzondering van een enkele verlichte geest als Erasmus, maar eerlijk gezegd heb ik ook daarover mijn twijfels.)

Nee, ga een heel andere weg in. Verzamel een groep zesjarigen om u heen. Vertel ze van uw visioenen van moderne technologie. Laat ze aan de hand van eenvoudige proefjes zelf de wetmatigheden van de natuur ontdekken. Zorg dat ze spelenderwijs zien dat er een systematische manier is om de wereld om hun heen te ontsluiten. Maar maak ze boven alles duidelijk dat de enige beperking hun eigen verbeelding is.

Robbert Dijkgraaf

Robbert Dijkgraaf is hoogleraar wiskunde en theoretische fysica aan de Universiteit van Amsterdam. Hij werd tot lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie – KNAW – gekozen in 2003. Hij ontving in 2001 de fysicaprijs van de Nederlandse Natuurkundige Vereniging. Hij ontving van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) in 2003 de NWO Spinozapremie, de hoogste wetenschappelijke prijs/erkenning in Nederland.

's Hertogenmolens 2004 – Aarschot Een logo

Het logo voor de acties rond 's Hertogenmolens werd in opdracht van SIWE ontwikkeld door de Gentse graficus Dirk Panier.

Het is een transparante tot zijn essentie herleide voorstelling van de molen geworden.

In het stadskernvernieuwingsplan van de stad Aarschot (waarvan reeds sprake in een vorige Nieuwsbrief) krijgen 's Hertogenmolens dan ook een essentiële en centrale rol toebedeeld. Zij maken er als het ware het centrale kloppende hart van uit.

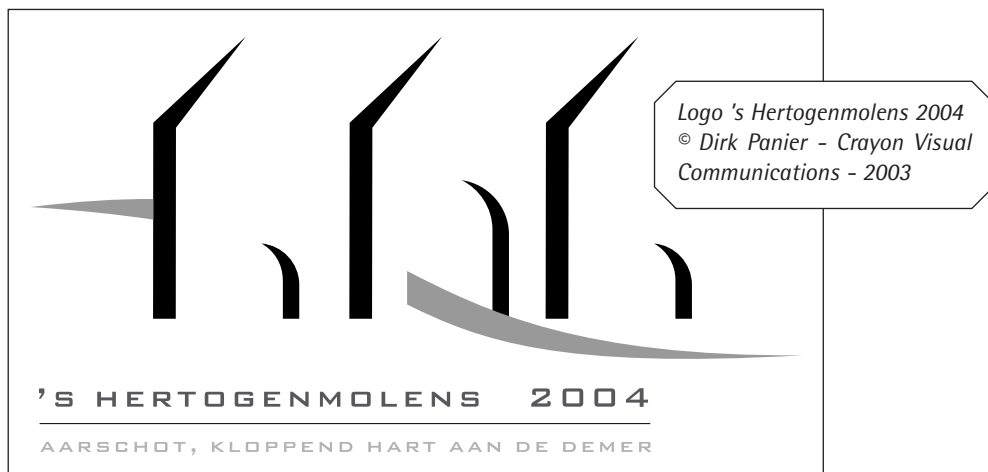
In het verleden heeft de Molen op verschillende vlakken een essentiële rol gespeeld: op militair gebied als verdedigingsbolwerk tijdens de Spaanse periode, op landbouwgebied: via het sas kon men de waterhuishouding regelen tot op het punt waar de Demer in de Dijle vloeit. Op industrieel vlak: er is hout, bloem en

Als de mens in beweging is,
is water de geschiedenis
Als de mens deel uitmaakt van een volk,
is water de wereld
Als de mens leeft,
is water het leven.

Joan Manuel Serrat
El Hombre y el Agua

glas gemalen en *last but not least* op sociaal vlak: menig verliefd hart is daar ook sneller gaan slaan. Het is dan ook de bedoeling om de Molens in al zijn eer te herstellen: een plaats waar gewerkt, gewoond en "als er ooit eens vijf minuten tijd is" ook kan genoten worden.

Chris Crombé

Toespraak van Vlaams Minister Paul Van Grembergen bij een werkbezoek aan 's Hertogenmolens – Aarschot op 19 januari 2004

Mijnheer de burgemeester,
Geachte leden van het college en de gemeenteraad,
Geachte leden van het Vlaamse Parlement,
Mijnheer Goedleven,
Dames en heren,

De Vlaamse overheid wil de Vlaamse monumenten niet alleen beschermen en instandhouden. Ze wil er ook voor de hedendaagse maatschappij en voor de komende generaties een toekomstgerichte, sociaal en economisch relevante bestemming aan geven. Eventuele verbouwingen of aanvullingen moeten de monumentale waarde van het gebouw en zijn context respecteren en blijf geven van een hoge architecturale kwaliteit.

Omwille van de uitzonderlijke waarde en omvang van het gebouwencomplex van 's Hertogenmolens, zijn ingewikkelde en kwetsbare constructie, zijn bijzonder strategische ligging en stedenbouwkundige mogelijkheden en de ambitie voor een hoog kwaliteitsniveau, is het project "*Behoud en bestemming van de 's Hertogenmolens*" dan ook een uitzonderlijk boeiende uitdaging.

Het geheel van molen en het eiland zal in de toekomst een centrale rol spelen in de stedelijke ontwikkeling van Aarschot. De renovatie van de molens kadert in een ruimer stedenbouwkundig project. Het project 's Hertogenmolens moet een motor worden voor stads-

ontwikkeling. Het zal een meerwaarde bieden aan de stad en deze meerwaarde zal omgekeerd de restauratie van de Hertogenmolens haalbaar maken.

Het is de wens van de Vlaamse overheid dat dit project een voorbeeldfunctie uitoefent in het verwezenlijken en bevorderen van de kwaliteit van de leefomgeving in Vlaanderen.

's Hertogenmolens werden opgericht door Willem de Croy in het begin van de 16de eeuw ter vervanging van drie molens aan de voormalige Waterpoort. In de eerste bouwfase werd het middengedeelte met drie puntgevels gebouwd op een kunstmatige zijarm van de Demer. Het gebouw werd later aan de zuidkant uitgebreid met een molenaarswoning. De molens waren door het malen van graan en het heffen van tol een belangrijke bron van inkomsten voor de hertogen. Ze waren ook op militair vlak van groot belang.

In de 19de eeuw werd het geheel uitgebreid met een grote opslagplaats. In 1911 werden de molens bezit van de *administratie Bruggen en Wegen* van de Belgische Staat. In 1915 werd het complex gehuurd door de familie Leclerf voor het malen van graan en verwerken van glas. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vernielde een bom het grote waterrad aan de zijde van het Begijnhof en veroorzaakte grote schade aan de gevels die gingen overhellen. In 1955 werden de daken en de gevels hersteld.

Een brand vernielde in 1970 de 19de-eeuwse vleugel aan de noordzijde. De bedrijvigheid werd toen stopgezet en de molen viel zonder bestemming.

In 1986, ironisch genoeg het jaar waarin de molen als monument en zijn omgeving als stadsgezicht werd beschermd, stortte een gedeelte van de zuidwestvleugel in. In uitvoering van de wetten op de staatshervorming werd het gebouw in 1995 eigendom van het *Vlaams Gewest*.

De recente geschiedenis van verregaand verval van 's Hertogenmolens heeft geleid tot grote twijfels over de mogelijkheden tot herstel. Het komt er nu op aan de nodige initiatieven te nemen en aan te tonen dat de restauratie en herbesteding geen hopeloze zaak zijn. De doelstelling is om van 's Hertogenmolens opnieuw een bruikbaar gebouw te maken met een economische waarde en op een wijze die niet louter utilitair is, maar respect opbrengt voor de culturele en historische waarde van het monument.

Voor een groot deel is de jarenlange leegstand ook het gevolg van een ongunstige inschatting over de verhouding tussen de nodige investering die het herstel van het complex vereist en het gebruik van de beschikbare ruimte die het biedt. Het functioneel bruikbaar maken van de beschikbare ruimte voor een haalbaar programma van eisen en dit op een respectvolle maar tegelijk financieel haalbare wijze is een grote uitdaging. Het scheppen van nuttige ruimten gecombineerd met de opgave tot het beheersen van de kostprijs is een belangrijk uitgangspunt in de aanpak van dit project. Door het optimaliseren van

de nuttige oppervlakte kan de opbrengst van het stedenbouwkundige plan een aanzienlijk deel van de globale werkzaamheden bekostigen.

De restauratie- en renovatieopties van 's Hertogenmolens moeten duidelijk laten blijken dat ze gerealiseerd werden in de 21e eeuw. Ze zullen aantonen hoe de Vlaamse Gemeenschap haar historische waardevol patrimonium herwaardeert door het gebouw in stand te houden en het tezelfdertijd geschikt te maken voor de invulling voor noden van vandaag en morgen.

Het verlenen van een nieuwe bestemming en het daartoe uitvoeren van werkzaamheden voor herstel en aanpassing wordt verwezenlijkt volgens hedendaagse bouwwijzen, en met hedendaagse technieken en materialen. Dit gebeurt echter met het nodige respect voor en in harmonie met het historische gegeven.

De Vlaamse overheid wil het duurzaam bouwen bevorderen. Het hergebruiken van dit oude patrimonium is op zich een zeer belangrijke beslissing in het kader van duurzaam bouwen. Duurzaam bouwen wil echter ook zeggen dat er gebouwd wordt voor de noden van vandaag, op een wijze dat aan de noden van morgen ook nog kan worden voldaan. Er zal dus worden gerestaureerd, gerenoveerd en gebouwd voor meerdere generaties en mogelijk ook voor andere functies dan diegene die vandaag worden ingevuld.

Er is al heel wat voorbereidend werk geleverd bij de voorbereiding van het project ... toch moeten aan aantal elementen nog nader worden uitgewerkt zoals bijvoorbeeld het terugplaatsen van de twee waterwielen om de her-

kenbaarheid van het gebouw als molen te herstellen.

Ook de waterbeheersing verdient bijzondere aandacht. In de toekomst zal de Demer vooral van belang zal zijn in het kader van de waterbeheersing. De Demer en haar vallei vervullen ook een zeer belangrijke ecologische functie. Grote delen van de waterloop en de vallei zijn beschermd in het kader van zowel Europese (Habitatrichtlijn, Kaderrichtlijn Water, ...) als Vlaamse wetgeving (Decreet Ruimtelijke Ordening, Natuurdecreet, Decreet Integraal Waterbeleid, ...). Een behoud en herstel van het natuurlijk functioneren van de waterloop en vallei zal dus steeds moeten nagestreefd worden. Ook andere functies zoals recreatie kunnen hierbij verder ontwikkeld worden.

Gelet op de eigenheid van de Demer en Demervallei en de strategische ligging van 's Hertogenmolens zullen deze molens een belangrijke functie moeten vervullen voor de bescherming van de woonkernen langsheen de Demer tegen wateroverlast en het voorzien van de daartoe vereiste ruimte voor water. Het oude ophaalmechanisme van de centrale sluis verdient hierbij bijzondere aandacht.

De Demer is ook de belangrijkste vismigratieleroute voor gans het Demerbekken. Daarom moet het project van 's Hertogenmolens ook voorzien in de mogelijkheid tot een permanente vismigratie.

Er zijn de laatste twintig jaar vele inspanningen geleverd en studies gemaakt voor de restauratie en herbestemming van 's Hertogenmolens. Deze inspanningen hebben tot op heden geen concreet resultaat opgeleverd.

De laatste maanden is echter een nieuwe dynamiek ontstaan die me hoopvol stemt dat er in 2004 een daadwerkelijke oplossing kan worden gevonden:

De stad Aarschot is er in geslaagd alle betrokken instanties te mobiliseren. Ze heeft in het kader van haar stedelijke bibliotheek en met de *Wagdi (Werkgroep Aarschotse Geschiedkundige Documentatie en Informatie)* alle historische gegevens en technische studies verzameld gedigitaliseerd en ontsloten. 's Hertogenmolens is hierdoor een van de best gedocumenteerde monumenten van Vlaanderen geworden. De stad Aarschot is daarenboven kandidaat om het initiatief te nemen voor de herwaardering van 's Hertogenmolens en hun omgeving.

De *Monumentenwacht van de provincie Vlaams-Brabant* heeft eind 2003 een grondige inspectie gemaakt van het gebouw, waardoor de meest acute mankementen volledig in kaart gebracht zijn. Ik heb me daarnet ter plaatse – tijdens een toelichting door de Monumentenwacht – er van kunnen vergewissen hoe dringend een aantal ingrepen wel zijn.

Enkele dagen geleden heeft de *afdeling Gebouwen* van de Vlaamse Gemeenschap beslist om deze dringende ingrepen spoedig uit te voeren, zodat het gebouw in afwachting van een globale restauratie en renovatie niet verder aftakelt of instort.

De *Vlaamse Gemeenschap* heeft al principieel beslist om de Demer over te dragen van de *afdeling Zeeschelde* naar de *afdeling Water*. Deze beslissing is enerzijds van groot belang

voor 's Hertogenmolens die over de Demer gebouwd zijn en anderzijds voor het sluisensysteem in de molen. Ik hoop dat de ministers Gilbert Bossuyt en Ludo Sannen spoedig de praktische uitvoering van de beslissing kunnen regelen.

De afdeling Monumenten en Landschappen heeft in 2004 een projectfiche opgesteld en – na een Open Oproep georganiseerd door de Vlaamse Bouwmeester – een beperkte studieopdracht laten uitvoeren door vier geselecteerde bureaus. De studie van het bureau noA – die daarnet gepresenteerd werd – bleek het best te beantwoorden aan de projectfiche.

In het programmadecreet – verschenen in het (*Belgisch*) Staatsblad van 31 december 2003 – werd een decretale basis vastgesteld waarbij ik 's Hertogenmolens, die nog steeds eigendom zijn van de *Vlaamse Gemeenschap* voor een symbolisch bedrag kan overdragen aan de stad Aarschot.

Het projectteam stedenbeleid van de *Vlaamse Gemeenschap* heeft in 2003 een conceptondersteuning verleend in de vorm van een projectregie door de architecten Barbara Van der Wee en Herman Jult en een ondersteuning voor het herbekijken van de stadsontwikkeling voor het gebied 's Hertogenmolens en omgeving door het *Bureau Robrecht&Daem*. Het resultaat van deze ondersteuning werd U zo net gepresenteerd.

En tenslotte is gebleken dat als 's Hertogenmolens gerestaureerd worden en zodra er een globaal concept voor de omgeving wordt goedgekeurd, de *Post* en het *Ministerie van Financiën* er belangrijke investeringen zullen

doen. Ook de privé-sector zou bereid zijn in de molen en zijn omgeving belangrijke investeringen te doen.

De tweede oproep voor stadsvernieuwingsprojecten die ik lanceerde op 23 december 2003 zou van doorslaggevend belang kunnen zijn voor het behoud van 's Hertogenmolens.

De Vlaamse regering heeft immers extra kredieten voorzien die me toelaten een tweede oproep te doen. Het reeds vermelde programmadecreet voorziet 12,5 miljoen euro extra middelen voor de subsidiëring van stadsvernieuwingsprojecten in het kader van het *Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven*. Tevens is afgesproken dat bij de eerste begrotingscontrole in 2004 nog eens 11,16 miljoen euro aan dit budget wordt toegevoegd.

Ik ben van mening dat deze maatregel een unieke kans biedt aan de stad Aarschot voor het behoud van 's Hertogenmolens. Ik denk dat inhoudelijk dit gebouw en zijn omgeving kan voldoen aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor deze subsidie. Het betreft immers een multifunctioneel project met aandacht voor diverse stedelijke functies. Daarenboven heb ik aan de jury die de projecten zal beoordelen gevraagd extra aandacht te besteden aan de binnenstedelijke economie en de handelsfunctie in de binnensteden, twee aandachtspunten die voor 's Hertogenmolens zeer goed aan bod kunnen komen.

Er is al zeer veel voorbereidend werk verricht. Dit alles moet nu omgezet worden in een aanvraag die beantwoord aan de voorschriften.

Het is dus nu aan de stad om uiterlijk op

2 april 2004 een ijzersterk stadsvernieuwingsproject in te dienen.

De jury zal tegen uiterlijk 7 mei 2004 een advies uitbrengen over de ingediende projecten zodat de Vlaamse regering nog tijdens deze legislatuur kan beslissen over de shortlist van de voorstellen die in aanmerking komen voor een subsidiëring als stadsvernieuwingsproject.

Ik zou deze toespraak willen afronden met een bijzondere oproep tot mogelijke privé-investeerders. De ondersteuning door de *Vlaamse Gemeenschap* voor een stadsvernieuwingsproject vereist een inbreng van dertig procent door de private sector (art 5, 5° decreet houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten).

Het decreet van 18 juli 2003 op de publiekprivate samenwerking bepaalt daarenboven dat een privaatrechtelijke partij een persoon is die geen publiekrechtelijke partij is.

Dit betekent dat de investeringen voor het gebouw van het *Ministerie van Financiën* en voor het gebouw van de *Post* niet meer in aanmerking worden genomen als een inbreng van derden. Er moet dus een belangrijke investering komen van uit de zuiver private sector. Het zal dus in belangrijke mate afhangen van de inbreng van privé-investeerders of de Vlaamse overheid de stad Aarschot financieel kan ondersteunen voor dit belangrijke project dat een mijlpaal moet worden in de stedelijke ontwikkeling van de stad Aarschot.

De privé-investeerders hebben hier niet alleen de kans te participeren in een commercieel interessant project, ze kunnen tevens een wezenlijke bijdrage leveren om voor de stad Aarschot hét project van de 21ste eeuw te helpen verwezenlijken.

Ik dank u.

Minister Paul Van Grembergen

Rotondemonumenten, wegwijzers, straatmeubilair, ... en andere zaken langs de (auto)weg

"La route est l'expression de la vie même d'un peuple. Autant dire que les peuples ont les routes qu'ils demandent – Via Vita."
(ir.) P. Christophe. *Histoire des routes belges. Extrait des Annales des travaux public en Belgique (1935).*⁽¹⁾

"Ik hamerde er bij mezelf op niet als spookrijder een rotonde op te gaan. Een rotonde heet in het Ki-Swahili overigens toepasselijk een keep-lefti."

Tijs Goldschmidt. *De andere linkerkant. Links en rechts in de evolutie. (...) (2003).*⁽²⁾

Wie zich op (de) weg begeeft, kan redelijk wat tegenkomen dat interessant is vanuit volkskundig, heemkundig of industrieel archeologisch perspectief als hij/zij zich als 'road scholar'⁽³⁾ opwerpt en cultureel antropologisch, sociologisch of historisch gaat graven in het erfgoed. Je ziet namelijk een heel pak – 'van alles' – als je onderweg bent buiten de gebruikelijke vervoers- en/of transportmiddelen, het landschap en de mensen.

Bewegen, op (de) weg zijn het zouden wel eens beelden van en voor het leven kunnen zijn.⁴ Vroeger verschenen er al wel studies met betrekking tot *"Ik ben dé weg, dé waarheid en hét leven, wie in Mij gelooft ..."* en de ervan afgeleide (volks)prenten over de levenskeuze,

het volgen van de brede slechte weg, of het inslaan van de goede smalle weg die nauwelijks bewandeld werd/wordt maar die leidt naar 't eeuwig leven, de hemel en God, met andere woorden het hemelse Jerusalem zoals bijvoorbeeld in *'Die Sittenlehre. Orbis pictus ...'* dat uitgegeven werd te Reutlingen in 1832. Dit beeld vinden we trouwens op een andere manier terug in *'De goddelijke komedie'* van Dante waar de verteller op een bepaald moment stelt dat hij op een open plek staat in het bos: hij heeft gedwaald (dwaalleer) nadat hij van het rechte pad is afgeweken. Onze verdwaalde is een 'topos' dat vaak later terugkomt in de literatuur. Er is duidelijk een samengaan van verdwalen, oriëntering en wegwijzen volgens Martin Scharfe en ook hier is een geschiedenis (met een woord dat niet altijd dezelfde lading dekt):

"Es darf als sicher gelten, dass Geschichte des Wegweisers und Geschichte des Verirrens (oder der Orientierung) eng zusammengehören, ja dass sie ein und dasselbe Kapitel unserer jüngeren Kulturgeschichte bilden. Zwar sind wir geneigt, Irren als menschliche, also als überzeitliche Angelegenheit zu betrachten ("Irren ist menschlich"); aber bei genauerem Zusehen zeigen sich doch auffallende historische Linien und Brüche."⁽⁵⁾

Zo zien we de wegwijzer die eerder als een komische marot in de literatuur zijn opwachting maakte of als de keuze tussen goed en

kwaad veranderen naar het functioneren binnen de beginselkwestie van de tijdperiode waar de systematische wegwijzer niet enkel een verderzetten is van het vroegere maar ook een symbool van de circulatie en van de precieze en foutenvrije en tijdverliesvrije circulatie in de achttiende eeuw. Voorbeelden van de komische wijzer zijn bijvoorbeeld de nar met marot die in een moeras staat op een houtsnede van 1494 in Sebastian Brants 'Narrenschip' een hand aan het kapelletje wijst de juiste weg. Hetzelfde: een hand aan een kapelletje vinden we terug op een tekening van Hans Holbein de Jongere (rond 1515-1516). Kapellen durfden wel eens op kruispunten van wegen staan en misschien zou het niet gek zijn te veronderstellen dat ze daardoor ook tot bakens werden, tot merkpunten op de wegen zodat mensen wisten hoe de weg liep en ze het op die manier aan elkaar konden doorvertellen.⁽⁶⁾

Het tot nu toe eerst gevonden voorbeeld van systematische inrichting met wegwijzers dateert van het einde van de zeventiende eeuw. Een Pruisisch 'Mandat' voor het 'Hertogtum Magdeburg und die Grafschaft Mansfeld' beveelt 'die Aufrichtung von Wegzeigern nach einem vorgebenen Modell mit genauen Massangaben' aan met als uitbeelding 'Menschenarmen, die an einem schräg weiss und blau gestrichenen Pfahl befestigt sind, die Zielortangabe "mit schwarzen Buchstaben eingeschnitten" in 1699, een vijf jaar jongere redactie van dit mandaat schrijft dan weer blauw, wit en oranje olieverf voor en de aanbrenging van de "Entfernungsangaben, ist jetzt samt farbig faksimilierter Musterzeichnung bequem zugänglich."⁽⁷⁾

En dan komt er nog eens verandering in de wegwijzers. De jongere zullen de hand(en) wisselen voor (een) pijl(en). Het is dan ook natuurlijk de periode van de slagbomen/barelen (met tolhuisjes, tolgelden) en afstandaanduidingen (mijlpalen). Niet dat deze laatste er al niet eerder waren.⁽⁸⁾

De wegwijzers zullen in gietijzer, in hout of ander materiaal opgetrokken worden. En de wegzoekende mens helpen om zo snel mogelijk op zijn eindbestemming te geraken al dan niet met ondersteuning van wegenkaart of gps-systeem. Borden zullen in de periode naar het huidige tijdsgewricht steeds meer de taak delen met de wegwijzers. Het ware misschien goed dat men tot inventarisatie overgaat van de oude wegwijzers die nog in ons landschap staan.

Maar we hoeven natuurlijk niet enkel deze te gaan inventariseren en dateren. We dienen ons ook bewust te zijn dat we dit niet enkel dienen te doen voor de overblijfselen van wel-er maar ook voor de zaken die pas opgenomen werden in het tijds- of straatbeeld. Sinds de jaren 1990 zijn de rotondes populair op kruispunten in Vlaanderen. In 1877 uitgevonden door een Frans architect Eugène Hennard werd de 'rotonde' pas gebruikt in het begin van de twintigste eeuw: 1904 Columbus Circle in New York ontworpen door William Phelps Eno en 1907 op de Place de l'Étoile te Parijs wordt de 'sens giratoire' voor voertuigen ingevoerd.⁽⁹⁾ Waar de gemiddelde Vlaming deze rotondes meestal kent van vakanties in Engeland zal hij er vanaf de jaren 1980 ook meer geconfronteerd mee worden bij bezoeken aan Nederland. Maar de creativiteit wou niet ge-

stopt worden bij ons. Toen de eerste rotondes er lagen vond men dat de plaats waarrond het verkeer of de circulatie zich afspeelt wel wat kunst kon gebruiken om haar aan te vullen en zo begon men er hier en daar kleine en grote monumenten te zien verschijnen.

In Geel op de rotonde Antwerpse Weg (N19) en ring om Geel (R14) had men het werk van Rudi Suls 'Jeukigjonglerend Schrijschrijlings Roerloosbuit' (met daaronder DERSERVIS), in Merksplas heeft men op de kruising van de N124, N131 en N132 driedimensioneel in elkaar gestrengelde stalen buizen – het Stolverk –, op de rotonde te Willebroek (Blaasveldstraat – N16) heeft men een namaak-radar met Eternit-materiaal uitgevoerd, de Rotonde te Vilvoorde (Woluwelaan (R22) en Luchthavenlaan (N211)) verwijst naar de sluiting van Renault-Vilvoorde (werk van Rik Poot en enkele Renault-lassers): een gebalde vuist van 8 meter hoog en 4 meter breed), een Pegasus van Karel Hadermann siert dan weer de Rotonde te Diest, Leuvensepoort, het bestaande standbeeld van oud-burgemeester Helleputte siert een rotonde te Maaseik (Bospoort (N78b – N762 – N773) en zo is er ook nog kunst te Dendermonde op de rotonde Leopoldlaan – N47 (bronzen *Ros Beiaard* van beeldhouwer Jan Desmarets), een beukenhouten beeld 'Ode aan de Gentse havenarbeider' van Germain Janssens op de rotonde Gent (Port Arthurlaan (N456), Vliegtuiglaan (N424), de Pauwstraat), 'Poort op de wereld' van Stefaan Roelstraete staat dan weer op de rotonde van Wevelgem (N8, open afrit nummer 5 van de E402 (A17) en een originele vuurtoren 'bevolkt' de rotonde van Nieuwpoort-Bad (N34) stelt de redactie van

Uitweg in een van haar meest recente nummers.⁽¹⁰⁾ Maar er is nog wel meer te doen in het jaar dat aandacht dient te hebben voor het kleine monument zoals *Heemkunde Vlaanderen* stelde op haar landdag in 2002. Onderzoek naar de historiek van deze monumenten is ook een must naar de toekomst toe.

Hetzelfde zouden we kunnen stellen met betrekking tot het straatmeubilair: stoelen, banken, vuilnisbakken, bushokjes, verlichting ... die langs de weg staan of mee een functie hebben op een plein.⁽¹¹⁾

Ons landje kent redelijk wat autowegen zodat men vaak stelt dat er geen gemeente is zonder autoweg. Ook dit zou de lokale heemkundige kring of industriële erfgoedvereniging dienen te onderzoeken. Wanneer werd de open afrit opgeleverd? Wanneer werd er voor het eerst gereden op dit traject? Wat veranderde er daardoor in de gemeente? Welke wegen werden hierdoor plots tot doodlopende straten, welke bruggen/viaducten kwamen erbij? Was er verzet? Hoe zag het interieur eruit van het wegrestaurant? Hoeveel maal werd dit reeds gewijzigd? Is er hier fotografisch materiaal van? Hoe zag het pompstation eruit? Hoe het winkeltje? Was er een parkeerplaats? Een rustplaats? Etc. Een goed begin is zeker het werk van ir. Gregoire. '*Autoroutes en Belgique (...)*'.⁽¹²⁾

Er is dus nog een (lange) weg te gaan voor de '*road scholar*' ...

Dominique Vanpée

U kan en mag ons weeral helpen!

U mag ons op het SIWE secretariaat steeds oude wegwijzers melden of monumenten op rotondes.

SIWE secretariaat
Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven
tel./fax 016 584342 • e-mail info@siwe.be

Noten

- (1) J.M.[R.I.A.] Gregoire. *Autoroutes en Belgique. Origine et réalisation*. Bruxelles : Librairie Simon Stevin, 1985, p. 9.
- (2) Tijs Goldschmidt. *De andere linkerkant. Links en rechts in de evolutie. Deze tekst is een uitgebreide versie van de eerste Stephen Jay Gould-lezing, een initiatief van de Universiteit Leiden, Naturalis en NRC Handelsblad, gehouden op 20 mei 2002 in de Pieterskerk te Leiden*. Amsterdam : Atheneum – Polak & Van Genneep, 2003, p. 28.
- (3) Andrei Codrescu. *Road scholar : coast to coast late in the century*. Hyperion, 1993, 193p.
- (4) Dit komt duidelijk tot uiting in de 'Alfa-cyclus' van schrijver Ivo Michiels waar ja tegen het leven gezegd wordt door te bewegen: Ivo Michiels. *De alfa-cyclus. Het boek alfa. Orchis militaris. Exit. Samuel, o Samuel. Dixi(t)*. Amsterdam : Uitgeverij De Bezige Bij, 1980, 735p. Ook volgende titel is vrij duidelijk: Ivan Wolffers. *Bewegen is leven*. Amsterdam en Antwerpen : Uitgeverij Contact, 1996, 96p. De gebroeders Medawar zeggen het in andere woorden in hun publicatie 'The life science': Peter en Jean Medawar. *De wetenschap van het leven. (Aula : het wetenschappelijke boek ; 658)*. Utrecht en Antwerpen : Het Spectrum, 1979, 196p.
- (5) Martin Scharfe. *Wegzeiger. Zur Kulturgeschichte des Verirrens und Wegfindens*. Marburg : Jonas Verlag, 1998, p. 60 voor een afbeelding en p. 10 voor citaat, p. 27 met betrekking tot topos.
- (6) Over de historiek van de kapel geeft Hans Geybels enkele mogelijke pistes in: Hans Geybels. *Langs deze weg zet gene voet ... De kapellen van de provincie Antwerpen*. Laakdal : Vrienden van het Museum Laakdal (e.a.), 1997, pp. 10-11 en Martin Scharfe. *Wegzeiger (...)*, pp. 50-51.
- (7) Krünitzsche ökonomisch-technologische Enzyklopädie (Band 62) daterend uit 1794 geeft dit op. Zie Martin Scharfe. *Wegzeiger (...)*, p. 51.
- (8) Gerold Walser. *Die römischen Strassen und Meilensteine in Raetien. (Kleine Schriften zur Kenntnis der römischen Besetzungsgeschichte Südwestdeutschlands ; 29). (Itinera Romana, Beiträge zur Strassengeschichte des Römischen Reiches ; 4)*. Stuttgart en Aalen : Gesellschaft für Vor- und Frühgeschichte in Württemberg und Hohenzollern en Gesellschaft zur Förderung des Württembergischen Landesmuseums Stuttgart und Aalen, 1983, 128p. Over Engelse mijlpalen kan men lezen in: Geoffrey N. Wright. *Turnpike roads. (Shire album ; 283)*. Princes Risborough : Shire publications, 1997, pp. 30-31.
- (9) <http://www.tfhr.gov/pubrds/fall95/p95a42.htm>; <http://www.sha.state.md.us/oots/Roundabouts/history.htm> en http://www.lcpc.fr/LCPC/Service/Images/Hist_routes/Hist_routes_9.html
- (10) *Kunst op rotondes*. In : *Uitweg. Het blad voor een betere mobiliteit*, jrg. 5, nr. 30 (augustus 2002), pp. 4-6.
- (11) C. Maurer. *Zitten en blijven zitten. Waarneming en gebruik van straatmeubilair. Proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Technische Universiteit Delft (...)*. Delft : TUD, 1994, 195p.
- (12) J.M.[R.I.A.] Gregoire. *Autoroutes en Belgique. Origine et réalisation*. Bruxelles : Librairie Simon Stevin, 1985, 216p.

SIWE-activiteiten 2004

Noteer alvast in uw agenda

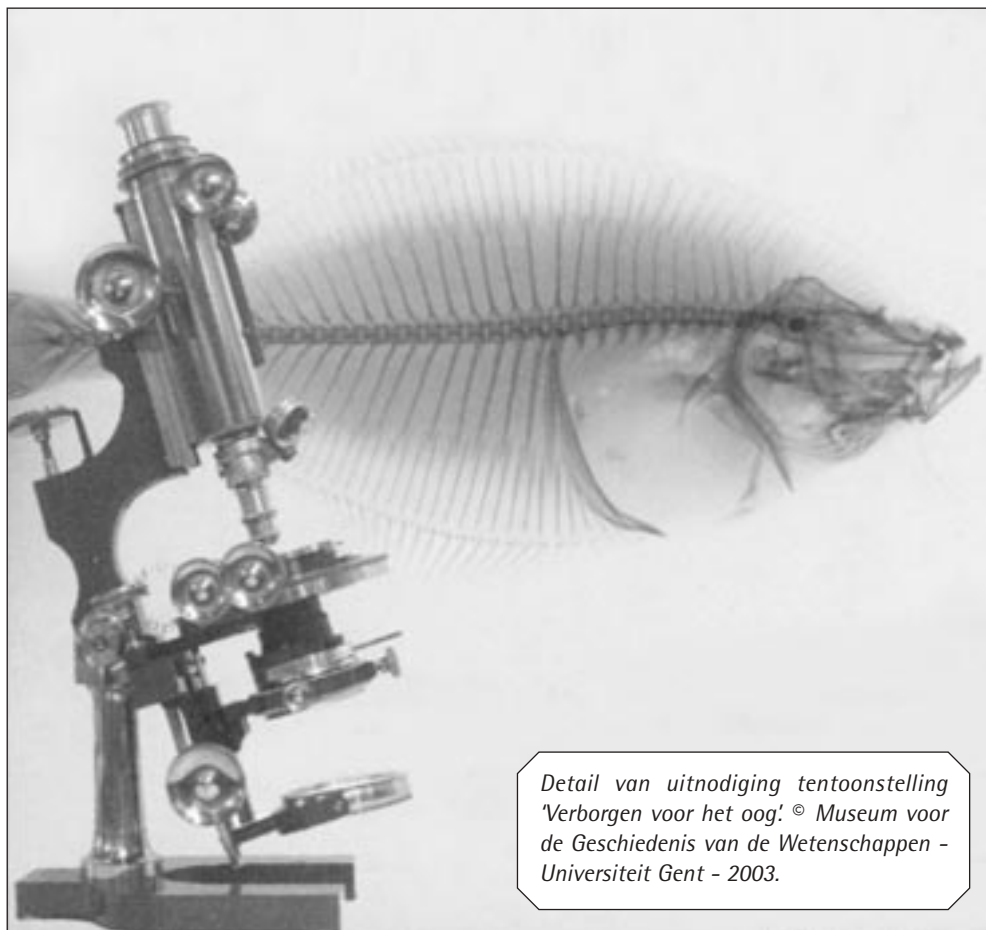
21 maart 2004: SIWE doet Gent nog eens aan voor drie tentoonstellingen, waar kunst en wetenschappen elkaar de hand reiken.

- **Programma:**

10.00 Afspraak Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen

10.30 Bezoek aan de tentoonstelling "Verborgen voor het oog" onder leiding van Prof. Em. K. Van Camp.

Deze tentoonstelling toont bekende historische microscopen, vroege X-stralen foto's en bijhorende apparatuur uit de verzameling van de Antwerpse geleerd Dr. H. Van

Detail van uitnodiging tentoonstelling 'Verborgen voor het oog'. © Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen - Universiteit Gent - 2003.

Heurck (1938-1909). In het kader van een overeenkomst tussen de stad Antwerpen en de Universiteit Gent is deze unieke collectie, aangevuld met toestellen uit de eigen collectie, nu te bezichtigen in het museum voor de geschiedenis van de wetenschappen.

Een bijzondere tentoonstelling met 100 historische microscopen waaronder de enige originele Leeuwenhoek buiten Nederland en de Watson-Van Heurck microscopen allen uit de collectie Van Heurck, aangevuld met de Gentse verzameling met o.a. de reusachtige Nachet inversiemicroscop.

Verder 43 originele positiefafdrukken van Röntgenopnamen van einde januari 1896 tot maart 1897 gemaakt door **Van Heurck** die het opstarten van de X-stralentechniek in Sint-Elisabeth en Stuivenberg ziekenhuizen in Antwerpen begeleidde. Ook zijn originele onderdelen van de opstelling van 1896 aanwezig. Dit alles in het Gentse museum van historische wetenschappelijke instrumenten (700 tentoongesteld uit een totaal van 8000).

12.30 Middageten

14.00 Bezoek aan het museum Dr. Guislain waar twee tentoonstellingen lopen.

"Menselijk al te menselijk"

De tentoonstelling is het resultaat van een samenwerking tussen het museum Dr. Guislain en het nieuwe Fotomuseum in Antwerpen en focust op één van de talloze segmenten van de fotogeschiedenis: de relatie tussen psychiatrie en fotografie. Onvermoed onthullend en verbazingwekkend, innemend en schokkend getijlik.

"Geheim schrift"

Voor de eerste maal in Vlaanderen wordt uitgebreid werk getoond uit de wereldberoemde Prinzhorn-collectie uit Heidelberg (Duitsland).

Hans Prinzhorn (1886-1933), kunsthistoricus en psychiater, bracht in de jaren twintig van de vorige eeuw een indruwekkende verzameling bijeen van werk gemaakt door psychiatrische patiënten. De aandacht en appreciatie van deze collectie is de laatste tijd gestaag toegenomen. Belangrijke tentoonstellingen in Londen en Los Angeles hebben de grote kwaliteit van de collectie onder de aandacht gebracht.

- **Kostprijs:** 7 euro
- **Wegbeschrijving:** Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen, Krijgslaan 281 (gebouw S30) – Gent
Met de wagen: Uitrit 14 op E-40 Brussel-Oostende, na ongeveer 1500 m in de richting van het Sint-Pietersstation, bereikt u het Sterrecomplex. Op dit complex is het museum gelegen.
Met het openbaar vervoer: Bussen 70 – 71 – 72 vanaf het St.-Pietersstation stoppen op 200 m van het museum (halte De Pintelaan).

18 april 2004: Families in de wetenschap en de industrie (tentoonstelling en SIWÉ cahier)

SIWE vzw zal in de voormalige Molens Van Orshoven, een 19de-eeuws industrieel gebouw op zondag 18 april 2004, de Erfgoeddag 2004, een tentoonstelling houden rond 'Families in de wetenschap en de industrie'. Deze

tentoonstelling zal nog na de Erfgoeddag lopen tot 14 mei 2004 maar dan enkel tijdens de werkweek van 10:00 tot 12:00 en van 14:00 tot 16:00 (na telefonische afspraak).

De tentoonstelling is rond een viertal thema's geschraagd:

- **architecten en ingenieurs, ontwerpers en bouwers van industriële en wetenschappelijke gebouwen,**
- **wetenschappelijke families** (de familie Curie en hun Nobelprijzen),
- **industriële families,**
- **Et families in de wetenschap** of a) waar doelt men op als men het in de biologie heeft over 'familie' (historisch overzicht) en b) menselijke erfelijkheid, genetica, ...

Een cahier bestaande uit enkele brochures begeleidt deze tentoonstelling.

In het kader van de tentoonstelling 'De eeuw van Cauderlier: 1830-1930' van VLAM/CAG zullen wij tevens het hele jaar door bij onze activiteiten aandacht besteden aan of bij anderen meewerken rond o.a. Liebig. Dus SIWE werkt dus ook mee aan de tentoonstelling in de Tweebronnen (Leuven), 'De eeuw van Cauderlier: 1830-1930'.

(mevrouw) Chris Crombé en
(de heer) Dominique Vanpée

SIWE Trefpunt

Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven

tel./fax 016 584342 • e-mail info@siwe.be

url <http://www.siwe.be>

15 & 16 mei 2004: SIWE-Studieweekend industrieel erfgoed in Holland

Nederland is ongemeen rijk aan industrieel en wetenschappelijk erfgoed. Dit erfgoed wordt

er bovendien op voortreffelijke wijze beheerd en ontsloten. Dit patrimonium is in België nog steeds quasi onbekend, ten onrechte! Daarom organiseert SIWE op zaterdag 15 en zondag 16 mei 2004 een studiereis naar Nederland, in het bijzonder naar Noord- en Zuid-Holland. Deze uitstap per comfortabele bus zal niet alleen de unieke gelegenheid bieden om nader kennis te maken met het industrieel en wetenschappelijk erfgoed van onze noorderburen maar ook om erover van gedachten te wisselen met een aantal Brusselse en Waalse deskundigen en geïnteresseerden van onze zustervereniging PIWB (Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles) die aan deze manifestatie zullen deelnemen. Rondleidingen ter plaatse worden zowel door plaatselijke gidsen verzorgd als geassisteerd door het SIWE-team. De reis werd grondig voorbereid door Patrick Viaene met medewerking van de Nederlandse collega's van FIEN, de Federatie Industrieel Erfgoed Nederland.

Het aantal deelnemers was beperkt. Deze manifestatie is reeds volgeboekt!

**Indien u wil deelnemen aan een van deze activiteiten gelieve dan het secretariaat te verwittigen.
(016 584342 – info@siwe.be)**

Een greep uit de activiteiten die op onze site aangekondigd worden onder 'Erfgoednieuws'.

2003-09-19 – 2004-04-23

Imagining nature: Technologies of the literal and the scientific revolution

A year-long colloquium

(University at Buffalo – the State University of New York, NY, USA)

Informatie:

e-mail institute@folger.edu

url <http://www.folger.edu/institute>

2003-09-26 – 2004-03-31

De kleine onbekenden, een nostalgische kijk op de binnenvaart door Gilbert Declercq
Nationaal Scheepvaartmuseum, Antwerpen

Informatie:

Nationaal Scheepvaartmuseum

Steenplein 1 • Antwerpen

tel. 03 2320850

url <http://museum.antwerpen.be/scheepvaartmuseum/>

2003-09-27 – 2004-03-21

Het grote sekse-experiment

De meiden tegen de jongens

Museon, Den Haag, Nederland

Informatie:

Museon • Stadhouderslaan 37

2517 HV Den Haag • Nederland

tel. +31 70 3381338 • fax +31 70 3381339

e-mail info@museon.nl

url <http://www.museon.nl>

maandag, woensdag, vrijdag en zaterdag
(Op)sporen van een kruitdamp: de opgraving Kamerling Onnes Laboratorium in beeld

Archeologisch centrum van de gemeente Leiden, voormalig Heilig Geest Weeshuis, Leiden, Nederland

Informatie:

Archeologisch Centrum van de gemeente Leiden

Voormalig Heilige Geest Weeshuis

Hooglandse Kerkgracht 17

Leiden • Nederland

2003-10 – 2004-07-25

Klapperende kaken

Tentoonstelling

Natuurmuseum Brabant, Tilburg, Nederland

Informatie:

e-mail info@natuurmuseumbrabant.nl

url <http://www.natuurmuseumbrabant.nl>

2003-10-17 – 2004-04-10

Fabrique d'art, le bronze à l'œuvre

Musée bruxellois de l'Industrie et du Travail, Brussel

Informatie:

Musée bruxellois de l'Industrie et du Travail

27, rue Ransfort • 1080 Brussel

tel. 02 410 99 50

2003-10-23 – 2004-10-10

Illusies

Je gelooft je eigen ogen niet!

Technopolis, Mechelen

Informatie:

Technopolis

Technologielaan • 2800 Mechelen

tel. 015 342000 • fax 015 342001

e-mail info@technopolis.be

url <http://www.technopolis.be>

2003-10-26 – 2004-09-19

Neanderthalers in Europa

Provinciaal Gallo-Romeins museum, Tongeren

Informatie:

Provinciaal Gallo-Romeins museum

Kielenstraat 15 • 3700 Tongeren

tel. 012 670330 • fax 012 670333

e-mail grm@limburg.be

url <http://www.neanderthalers.be>

2003-11-05 – 2004-07-25

Historische microscopen en X-stralen foto's uit de collectie Dr. Henri van Heurck (1838-1909)

Informatie:

Museum voor de geschiedenis van de wetenschappen • Sterrecomplex

Krijgslaan 281, gebouw S30 • B-9000 Gent

tel. 09 264.49.30

e-mail jos.uyttenhove@UGent.be

url <http://mhsgent.UGent.be>

Zie: *Uitstap SIWE pp. 17-18 in deze nieuwsbrief.*

2003-11-08 – 2004-03-13

Cursus "Hoera, een jubileum?"

Cursusreeks voor verenigingen die een jubileum willen organiseren. De cursus wil vooral praktische informatie aanreiken, zoals het opzetten van het project, hoe ga je om met

archief, documentatie en ander materiaal, hoe organiseer je een tentoonstelling en hoe schrijf en publiceer je een boek. Per vereniging kunnen maximaal twee deelnemers zich inschrijven. De inschrijving is gratis.

Informatie:

Provinciehuis • Dienst cultuur van de provincie Vlaams-Brabant • Provincieplein 1

3010 Leuven • tel. 016-26 76 77

e-mail cultuur@vl-brabant.be

2003-11-14 – 2004-03-07

Medische illustraties: kunst of wetenschap?

Naturalis, Leiden, Nederland

Informatie:

tel. +31 71 5687600

url <http://www.naturalis.nl>

2003-11-15 – 2004-03-31

Geheim schrift (Prinzhorn-collectie)

Museum Dr. Guislain, Gent

Informatie:

Museum Dr. Guislain • Guislainstraat 43

9000 Gent • tel. 09 2163595

url <http://www.museumdrguislain.be>

Zie: *Uitstap SIWE pp. 17-18 in deze nieuwsbrief.*

2003-11-15 – 2004-05-30

Menselijk, al te menselijk

Fototentoonstelling

Museum Dr. Guislain, Gent

Informatie:

Museum Dr. Guislain • Guislainstraat 43

9000 Gent • tel. 09 2163595

url <http://www.museumdrguislain.be>

Zie: *Uitstap SIWE pp. 17-18 in deze nieuwsbrief.*

2003-12-06 – 2004-03-07

Robots! en Voitures du futur

Tri Postal, Lille/Rijsel, Frankrijk

Informatie:

Lille 2004 Lille • 105, Centre Euralille
F-59777 Euralille • Frankrijk – France

tel. 00 33 359 579400

(in Frankrijk: 0 890 39 2004)

url <http://www.lille2004.fr>

2003-12-06 – 2004-03-07

Roubaix, Phare Textile

La Piscine – Musée d'Art et d'Industrie André

Diligent, Roubaix, Frankrijk

Informatie:

Lille 2004 Lille • 105, Centre Euralille
F-59777 Euralille • Frankrijk – France

tel. 00 33 359 579400

(in Frankrijk: 0 890 39 2004)

url <http://www.lille2004.fr>

2003-12-11 – 2004-04-01 [13:30-17:00]

Op volgende donderdagen: 11 december 2003,
29 januari 2004, 26 februari 2004, 11 maart
2004 en 1 april 2004

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert mondelinge geschiedenis! • Luik I: Mondelinge geschiedenis als discipline

Locaties: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Gent – JINT, Brussel en VRT, Brussel

Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39

e-mail info@vcv.be

2003-12-11 – 2004-05-13 [13:30-17:00]

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert mondelinge geschiedenis!

Locaties: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Gent – JINT, Brussel – VRT, Brussel en YWCA, Antwerpen
Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39
e-mail info@vcv.be

2003-12-20 – 2004-02-29

100 jaar – 100 mensen – 100 objecten

Design museum, Gent

Informatie:

Design museum Gen

Jan Breydelstraat 5 • 9000 Gent

tel. 09 267999 • fax 09 2244522

e-mail museum.design@gent.be

url <http://design.museum.gent.be>

2004-02-01 – 2004-08-31

Alcohol, een veelzijdig product

Nationaal jenevermuseum, Hasselt

Informatie:

Nationaal Jenevermuseum

Witte Nonnestraat 19 • 3500 Hasselt

tel. 011 241144

e-mail jenevermuseum@hasselt.be

2004-02-20

Van Pythagoras tot Einstein en Bohr

De evolutie van onze kijk op de fysische wereld – 5

Alfons Dupré • CC De Werf, Aalst

Informatie:

CC De Werf • Molenstraat 51 • Aalst

Et Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-02-28 – 2004-03-07

SIA Study tour to Catalonia, Spain – Spring 2004

Enkel toegankelijk voor leden van SIA – Society for Industrial Archeology

Informatie:

Pat Mart • e-mail pem-194@mtu.edu

2004-03-01 [16:30-]

The origin of medical genetics

Colloquium • Nathaniel Comfort (Center for History of Recent Science, The George Washington University)

Yale University, Hall of Graduate Studies (320 York Street), New Haven, USA

Informatie:

Janis Wethly

e-mail janis.wethly@yale.edu

url <http://www.med.yale.edu/histmed/workshop.htm>

2004-03-03 [17:30-]

A problematic grandson of King George III: The first personal account of multiple sclerosis

Public lecture • Ian McDonald (Harvaian Librarian, Royal College of Physicians of London, Londen (London), UK)

The Wellcome Trust Centre for the History of Medicine – University College London (Lecture room – 2nd floor) Euston House, London, UK

Informatie:

The Wellcome Trust Centre for the History of Medicine • University College London

Euston House • 24 Eversholt Street

London NW1 1AD • UK

e-mail s.bragg@ucl.ac.uk

url <http://www.ucl.ac.uk/histmed/events.html>

2004-03-04

Mensen en dieren

Een boeiende wisselwerking – 1

Frans Jacobs • Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-05 – 2004-03-06

Michigan Academy – History of Science and Technology Section CFP

2004 meeting of the Michigan Academy of Science, Arts & Letters

Grand Valley State University, Grand Rapids, MI, USA

Informatie:

Dr. Paul Buckingham

University of Saint Francis • 2701 Spring St.

Fort Wayne, IN 46808 • USA

e-mail pbuckingham@sf.edu

url <http://www.umich.edu/~michacad>

2004-03-05 [16:30-18:30]

Pérégrination scientifiques – Les voyages forment les savants

Séminaire 2003–2004

Ph. Bragard

Les ingénieurs pérégrins. Diffusion des saviors techniques aux XVIe et XVIIe siècle en hydraulique et fortification

UCL – Université catholique de Louvain

Faculté de Philosophie et Lettres

Collège Erasme • Local DESC 86 – d 243

Pl. Blaise Pascal 1 • Louvain-la-Neuve

Informatie:

tel. 010 47 28 41 of 010 47 48 73

url <http://zeus.fltr.ucl.ac.be/ciehs/>

2004-03-06 [16:00-18:00]

EMPHASIS series

Early modern philosophy and scientific imagination seminar

Copernicus' neoplatonic theory of gravity and levity

Dilwyn Knox (University College London, London (London), UK)

Institute of English Studies, School of Advanced Study (3rd floor) – Senate House (Malet Street), London (London), UK

Informatie:

Dr. Stephen Clucas, senior lecturer in English and Humanities • Birbeck

University of London • Malet Street

London (London) WC1E 7HX • UK

e-mail s.clucas@bbk.ac.uk

url <http://www.sas.ac.uk/ies/seminars/emphasis%202003.htm>

2004-03-07 – 2004-03-14

Cultural heritage

Towards an interpretation of the rural and industrial sites in Europe

Centre for European Culture, Saint Jean d'Angély, France/Frankrijk

Informatie:

e-mail fbuffet@club-internet.fr

2004-03-08

De vensters open op het heeal

Resultaten van 50 jaar ruimteonderzoek – 1 Christoffel Waelkens • Ontmoetingscentrum (Sint-Eligiusplein), Leeuwergem (Zottegem)

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-11

Mensen en dieren

Een boeiende wisselwerking – 2

Frans Jacobs • Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-11

Over aarde, zon en zwarte gaten

Het wereldbeeld van de oudheid tot nu – 1

Jozef Devreese

CC 'de bogaard', Sint-Truiden

Informatie:

CC 'de bogaard'

Capucienessenstraat 8 • Sint-Truiden

Et

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-11 [18:00-]

"Took syrup of poppies, read Serlio" – seventeenth-century physic-taking

The Monckton Copeman Lecture

Lisa Jardine (Queen Mary, University of London, London (Londen), UK)
Apothecaries' Hall (Black Friars Lane), Londen (London), UK

Informatie:

Society of Apothecaries
Sheila Moorcroft, secretary
Apothecaries Hall • Black Friars Lane
Londen (London EC4V 6EJ • UK
tel. +44 207 2361189
e-mail clerk@apothecaries.org
url <http://www.apothecaries.org.uk/faculty/index.html>

2004-03-11 [13:30-17:00]

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert mondelinge geschiedenis!

Behoud, beheer en ontsluiting van mondelinge bronnen. Werkbezoek aan het geluids-, beeld- en breedbandarchief van de VRT

Locatie: VRT, Brussel

Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39
e-mail info@vcv.be

2004-03-11 [19:30]

The telephone. Party lines, single digit phone numbers, rotary dial telephones

The history of the telephone

SBC Amertech • Plymouth, Michigan, USA

Informatie:

tel. +1 734 455 8940
url <http://www.plymouthhistory.org>

2004-03-11 – 2004-03-13

The photograph, an international interdisciplinary conference

University of Manitoba, Winnipeg, Canada

Informatie:

e-mail mosaicjournal_conference@umanitoba.ca
url <http://www.umanitoba.ca/photograph>

2004-03-12 [20:00-]

De mooiste dia's van Wouter Janssens (trein en tram)

Wouter Janssens • Vergaderzaal Anneessens (ingang Fontainasplein), Brussel

Informatie:

Vereniging voor Belangstellenden in het Openbaar Vervoer • H. Van den Bergh
Kroonstraat 8 • 3920 Lommel
tel. 03 8700506 of 011 541504

2004-03-12

Van telraam tot computer

De boeiende wereld van de wiskunde – 1
Herman Rabaey

Hotel Shamrock (Euromarktplaan 24), Tielt

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds
Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven
tel. 016 310670 • fax 016 310608
e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be
url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-13 – 2004-03-14

11e VCM-ontmoetingsdag (2004-03-13)

Tweedaagse militair erfgoed

Koninklijke Militaire School

Renaissancelaan 30 • Brussel

Informatie:

VCM

Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw
Oude Beurs 27 • 2000 Antwerpen
tel. 03 2122960 • fax 03 2122961

e-mail info@vcmcontactforum.be
url <http://www.monument.vlaanderen.be>

2004-03-14

Dag van de technologie

Technopolis, Mechelen

Informatie:

Dag van de technologie

tel. 015 342020

e-mail dagvandetechnologie@technopolis.be

url <http://www.dagvandetechnologie.be>

2004-03-14

Dag van de technologie • Opendeurdag

Thermotechnisch Instituut Leuven

K.U.Leuven, Heverlee

Informatie:

e-mail Eric.VandenBulck@mech.kuleuven.ac.be

2004-03-14 – 2004-03-16

First international conference: Architectural
conservation between theory and application

Dubai, Verenigde Arabische Emiraten (United
Arab Emirates)

Informatie:

url <http://www.conservation2004.gov.ae>

2004-03-14 [9:00-13:00]

VZW Hobby-rail • Ruilbeurzen

Zaal Star, N. De Brauwerestraat, Vilvoorde

Informatie:

-

2004-03-15

De vensters open op het heeral

Resultaten van 50 jaar ruimteonderzoek – 2
Christoffel Waelkens • Ontmoetingscentrum
(Sint-Eligiuspluin), Leeuwergem (Zottegem)

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-17 [14:00-]

L'invention de la poudre

René Amiable (Ministère de la Défense, F)

Quand les flammes prennent des couleurs ...

Jean-Louis Dumont (Université de Caen,

CNRS, F)

Quand la chimie fait "boum"!

Ecole Royale Militaire – Koninklijk Militaire

School, Bxl – Brussel

Informatie:

Mme Brigitte Van Tiggelen, Dr. Sc.

ASBL Mémosciences

Voie du Vieux Quartier 18

1348 Louvain-la-Neuve

tel./fax 010 453394

e-mail info@memosciences.be

url <http://www.memosciences.be>

2004-03-18 – 2004-03-19

From western medicine to global medicine:

The hospital beyond the west

Conference

Osler-McGovern Centre, Green College,

University of Oxford (13 Norham Gardens),

Oxford, UK

Informatie:

Wellcome Unit for the History of Medicine

Belinda Whitty

45-47 Banbury Road • Oxford OX2 6PE • UK

tel. +44 1 865 274600

fax +44 1 865 274605

e-mail belinda.whitty@wuhmo.ox.ac.uk
url http://www.wuhmo.ox.ac.uk/events/hospitalsconf_callforpapers.htm

2004-03-18

Mensen en dieren

Een boeiende wisselwerking – 3

Frans Jacobs • Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidfonds.be

url <http://www.davidfonds.be>

2004-03-18

Over aarde, zon en zwarte gaten

Het wereldbeeld van de oudheid tot nu – 2

Jozef Devreese • CC 'de bogaard', Sint-Truiden

Informatie:

CC 'de bogaard'

Capucienessenstraat 8 • Sint-Truiden

Et Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidfonds.be

url <http://www.davidfonds.be>

2004-03-19 – 2004-03-20

Orfila i la seva epoca

Maó, Minorca, España (Spanje)

Informatie:

Facultat de Medicina • Departament d'Historia de la Ciència i Documentació

Jose Ramon Bertomeu Sanchez

Blasco Ibanez, 17

46010 Valencia • España (Spanje)

e-mail Jose.R.Bertomeu@uv.es

url <http://www.uv.es/=bertomeu/orfila/index.html>

2004-03-19

Van telraam tot computer

De boeiende wereld van de wiskunde – 2

Herman Rabaey

Hotel Shamrock (Euromarktlaan 24), Tielt

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidfonds.be

url <http://www.davidfonds.be>

2004-03-19 [16:30-18:30]

Pérégrination scientifiques – Les voyages forment les savants

Séminaire 2003-2004

J. Dhombres (Paris)

Gerbert savant en l'an mil, d'Aurillac en Espagne, de Reims à Rome

UCL – Université catholique de Louvain

Faculté de Philosophie et Lettres

Collège Erasme • Local DESC 86 – d 243

Pl. Blaise Pascal 1 • Louvain-la-Neuve

Informatie:

tel. 010 47 28 41 of 010 47 48 73

url <http://zeus.fltr.ucl.ac.be/ciehs/>

2004-03-20

Zesde symposium geschiedenis der geneeskundige wetenschappen • Geneeskunde in Nederlandstalige teksten tot 1600

Paleis der Academiën (Auditorium Baron Lacquet), Brussel

Informatie:

Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België • tel. 02 5502300 • fax 02 5502305
e-mail academieneeskunde@vlaanderen.be

2004-03-21 [15:00-]

Maaldemonstratie

Centrum voor Molinologie
Molenmuseum Sint-Amands

Informatie:

Centrum voor Molinologie
Molenmuseum Sint-Amands • Kerkstraat 3
2890 Sint-Amands (tegenover de kerk)
tel. 052 332258 • fax 052 336833
e-mail info@molenmuseum.be

2004-03-22

De vensters open op het heelaal
Resultaten van 50 jaar ruimteonderzoek – 3
Christoffel Waelkens • Ontmoetingscentrum
(Sint-Eligiusplein), Leeuwergem (Zottegem)

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds
Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven
tel. 016 310670 • fax 016 310608
e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be
url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-23

Nacht der geschiedenis

Vlaanderen en Brussel

Informatie:

Davidsfonds
url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-24 – 2004-03-28

35th Annual meeting of the American Society for eighteenth-century studies
Sheraton Boston, Boston, MA, USA

Informatie:

American Society for eighteenth-century studies – ASECS
PO Box 7867 • Wake Forest University
Winston-Salem, NC 27109 • USA
tel. +1 336 7274694 • fax +1 336 7274697
e-mail ASECS@wfu.edu
url http://asecs.press.jhu.edu/annualmeeting_index.html

2004-03-24 – 2004-03-27

5th European social science history conference

Humboldt-Universität zu Berlin (Unter den Linden 6), Berlin (Berlijn), Deutschland (Duitsland)

Informatie:

Conference Secretariat ESSHC
International Institute of Social History
Cruquiusweg 31
1019 AT Amsterdam • Nederland
tel. +31 20 6685866 • fax +31 20 6654181
e-mail esshc@iisg.nl
url <http://www.iisg.nl/esshc/index.html>

2004-03-24 – 2004-03-27

VIII Reunion de Historiadores de la Minería Latinoamericana

Guanajuato, Mexico

Informatie:

Armando Sandoval Pierres – Ada Marina Lara Meza – Fatima Aguilar Mata
Centro de Investigaciones Humanísticas
Universidad de Guanajuato
Plazuela de San Fernando, no. 42
Colonia Centro • CP.36000
Guanajuato, Gto. • México – Mexico
tel. +52 1 473 7323137
fax +52 1 473 7321512

e-mail aspi12@quijote.ugto.mx –
ada@quijote.ugto.mx – ek@quijote.ugto.mx

2004-03-25 – 2004-03-27

Medicine in the Renaissance: Printing the ancient legacy • 50th Annual meeting renaissance society of America

New York City, NY, USA

Informatie:

url <http://www.r-s-a.org>

2004-03-25 [16:00-]

Sarton leerstoel voor het academiejaar

2003-2004

Marian C. Horzinek

(Universiteit Utrecht, Utrecht, Nederland)

De geschiedenis van de animale virologie

Universiteit Gent • Faculteit Wetenschappen

Krijgslaan 281 – gebouw S8 • Gent

Informatie:

–

2004-03-25

Over aarde, zon en zwarte gaten

Het wereldbeeld van de oudheid tot nu – 3

Jozef Devreese • CC 'de bogaard', Sint-Truiden

Informatie:

CC 'de bogaard'

Capucienessenstraat 8 • Sint-Truiden

& Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-26 – 2003-03-28

Alstom – nouveau réseau de Bordeaux (F)

Alstom – nieuwe net van Bordeaux (F)

Bordeaux, Frankrijk (met TGV)

Informatie:

MTUB a.s.b.l. – M.S.V.B. v.z.w.

Tervurenlaan 364b • 1150 Brussel

tel. 02 5153108 • fax 02 5153109

e-mail info@mtub.be

url <http://www.mtub.be>

2004-03-26

Van telraam tot computer

De boeiende wereld van de wiskunde – 3

Herman Rabaey

Hotel Shamrock (Euromarktlaan 24), Tielt

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds

Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven

tel. 016 310670 • fax 016 310608

e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be

url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-27 – 2004-03-29 (of 2004-04-10)

Tentoonstelling Ons dagelijks brood, van melkmik tot krentenmik

Oud Gemeentehuis – Kruiersmuseum, Balen

Informatie:

Heemkring Balen

2004-03-27 [10:00-13:00]

Cursus 'Industrieel erfgoed en archieven'

Deventer, Nederland

Informatie:

url <http://www.historischcentrumoverijssel.nl>

2004-03-29

De vensters open op het heelaal

Resultaten van 50 jaar ruimteonderzoek – 4

Christoffel Waelkens • Ontmoetingscentrum

(Sint-Eligiuspluin), Leeuwergem (Zottegem)

Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds
Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven
tel. 016 310670 • fax 016 310608
e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be
url <http://www.davidsfonds.be>

2004-03-31 – 2004-04-04

2004 Annual Conference of the American
Society for Environmental History
National Council on Public History
Vancouver, British Columbia, Canada

Informatie:

e-mail rptucker@umich.edu

2004-04-01 [13:30-17:00]

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert monde-
linge geschiedenis!

Toepassingen mondelinge geschiedenis (erf-
goedcellen Brugge, Antwerpen en VCV)

Locatie: Koninklijke Academie voor Neder-
landse Taal- en Letterkunde, Gent

Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39
e-mail info@vcv.be

2004-04-01

Over aarde, zon en zwarte gaten
Het wereldbeeld van de oudheid tot nu – 4
Jozef Devreese • CC 'de bogaard', Sint-Truiden

Informatie:

CC 'de bogaard'
Capucienessenstraat 8 • Sint-Truiden
& Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds
Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven
tel. 016 310670 • fax 016 310608
e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be
url <http://www.davidsfonds.be>

2004-04-02

Van telraam tot computer
De boeiende wereld van de wiskunde – 4
Herman Rabaey

Hotel Shamrock (Euromarktplaan 24), Tielt
Informatie:

Universiteit Vrije Tijd Davidsfonds
Blijde-Inkomststraat 77 • 3000 Leuven
tel. 016 310670 • fax 016 310608
e-mail universiteit.vrije.tijd@davidsfonds.be
url <http://www.davidsfonds.be>

2004-04-02 [16:30-18:30]

Périgrination scientifiques – Les voyages
forment les savants

Séminaire 2003 – 2004

Albert, le Grand voyageur

I. Draelants (Nancy) • L'itinéraire de ses dé-
couvertes scientifiques à travers les traits
sur les pierres

B. Van den Abeele – J. Loncke • *Le De anima-*
libus au fil des chemins et des fleuves

UCL – Université catholique de Louvain
Faculté de Philosophie et Lettres
Collège Erasme • Local DESC 86 – d 243
Pl. Blaise Pascal 1 • Louvain-la-Neuve

Informatie:

tel. 010 47 28 41 of 010 47 48 73
url <http://zeus.fltr.ucl.ac.be/ciehs/>

2004-04-03 – 2004-04-04

Brussel 24 uren van de tram • Brussels
24 hours tramways • Brussel

Informatie:

Michel G.L.J.P. Putmans
e-mail [tram.museum.brussels@](mailto:tram.museum.brussels@planetinternet.be)
[planetinternet.be](http://www.mtub.be)
url <http://www.mtub.be>

2004-04-03 – 2004-04-04

AIA Ironbridge weekend

Topic: Canals

Informatie:

Dr Peter Stanier • 49 Brecah Lane

Shaftesbury SP7 8LF • Dorset, UK

url <http://www.indarch.freeuk.com/adiary.htm>**2004-04-03**

2004 Joint Atlantic seminar for the history of biology

Yale University, New Haven, CT, USA

Informatie:<http://info.med.yale.edu/histmed>**2004-04-07 [18:00-]**

The used to call it 'just nerves': Pills, science, and profit in modern science

Andrea Tone • The New York Academy of Medicine, New York, NY, USA

Informatie:

The New York Academy of Medicine

Christian Warren • 1216 Fifth Avenue

New York, NY 10029 • USA

e-mail cwarren@nyam.orgurl <http://www.nyam.org/events/calender.shtml>**2004-04-07 [17:00-18:00]**

Exhumations of human remains: From Jesse James to John Wilkes booth to Meriwether Lewis

James E. Starrs (George Washington University)

Wilhelm Moll Rare Book and Medical History Room (Ground Floor) – The Claude Moore Health Sciences Library(, 1300 Jefferson Park Avenue), Charlottesville, VA, USA

Informatie:

University of Virginia Health System

The Claude Moore Health Sciences Library

Joan Echtenkamp Klein

P.O. Box 800722 • 1300 Jefferson Park Avenue

Charlottesville, VA 22908-0722 • USA

tel. +1 434 9240052

e-mail jre@virginia.eduurl <http://www.med.virginia.edu/hs-library/historical/lectures.html>**2004-04-08 [19:30]**

The Radio

The Museum Radio Club

An Evening on Radio History

Plymouth, Michigan, USA

Informatie:

tel. +1 734 455 8940

url <http://www.plymouthhistory.org>**2004-04-11**

Start toeristisch seizoen Karrenmuseum 2004

Karrenmuseum, Essen

Informatie:

Koninklijke Heemkundige Kring Essen

2004-04-13 – 2004-04-17

Titan: From discovery to encounter (Christiaan Huygens)

International conference on the occasion of the 375th birthday of Christiaan Huygens

ESTEC, Noordwijk, Nederland

*Informatie:*url <http://sci.esa.int/huygens/> – <http://sci2.esa.int/huygens/conference/> – <http://saturn.jpl.nasa.gov/index.cfm>

2004-04-16 – 2004-04-18

113th Annual meeting of the Ohio Academy of Science – Ohio Branch of The American Society for microbiology

Intellectual property: Essential capital for the new economy

Youngstown State University

One University Plaza

Youngstown, Ohio, USA

Informatie:

Ohio Academy of Science • P.O. Box 12519

Columbus, OH 43212-0519 • USA

tel. +1 614 4882228

e-mail oad@iwaynet.net

url <http://www.ohiosci.org/>

2004-04-16 – 2004-04-17

City, industry and environment in transatlantic perspective

Conference • Philadelphia, PA, USA

Informatie:

Chemical Heritage Foundation

Donna J. Rilling • 315 Chestnut Street

Philadelphia, PA 19106 • USA

e-mail DonnaR@chemheritage.org

url <http://www.chemheritage.org/index.html>

2004-04-18 – 2004-12-31

Tentoonstelling "molenaarsfamilies"

Centrum voor Molinologie

Molenmuseum Sint-Amands

Informatie:

Centrum voor Molinologie

Molenmuseum Sint-Amands • Kerkstraat 3

2890 Sint-Amands (tegenover de kerk)

tel. 052 332258 • fax 052 336833

e-mail: info@molenmuseum.be

2004-04-18

Erfgoeddag: Geschiedenis van molenaarsfamilies van de Kaasstroomolen te Heist-Bruggeneinde

Pandoerenhoeve • Heist-op-den-Berg

Informatie:

Koninklijke heemkundige kring "Die Swane"

Heist-op-den-Berg

2004-04-18 [15:00-]

Maaldemonstratie

Centrum voor Molinologie

Molenmuseum Sint-Amands

Informatie:

Centrum voor Molinologie

Molenmuseum Sint-Amands • Kerkstraat 3

2890 Sint-Amands (tegenover de kerk)

tel. 052 332258 • fax 052 336833

e-mail: info@molenmuseum.be

2004-04-18

Erfgoeddag • 't Zit in de familie

Detail: Caesar Alexander Scaglia van Antoon Van Dijk, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen.

Informatie:

tel. 03 224 15 45 • fax 03 224 15 41
e-mail info@erfgoeddag.be
url <http://www.erfgoeddag.be>

2004-04-18

Speciale dienstregeling trein – Erfgoeddag
Stoomlocomotief

Informatie:

BVS
Belgische Vrienden van de Stoomlocomotief
Fabrieksstraat 115 • 9200 Dendermonde
tel. 052 330223
e-mail info@stoomtrein.be
url <http://www.stoomtrein.be>

2004-04-21

Sea surgeons, barbers and apothecaries
The Gideon de Laune Lecture
Rodney Taylor • Apothecaries' Hall (Black
Friars Lane), Londen (London), UK

Informatie:

Society of Apothecaries
Sheila Moorcroft, secretary
Apothecaries Hall • Black Friars Lane
London EC4V 6EJ • UK
tel. +44 207 2361189
e-mail clerk@apothecaries.org
url [http://www.apothecaries.org/
faculty/index.html](http://www.apothecaries.org/faculty/index.html)

2004-04-22 – 2004-05-13 [13:30-17:00]

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert mondelinge geschiedenis! • Luik II – Mondelinge geschiedenis en culturele diversiteit
Locaties: YWCA, Antwerpen – Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Gent

Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39
e-mail info@vcv.be

2004-04-22 [13:30-17:00]

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert mondelinge geschiedenis!

Frank Caestecker (SOMA)

Mondelinge geschiedenis en migratie-geschiedenis: een nieuw verhaal?

Locatie: YWCA, Antwerpen

Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39
e-mail info@vcv.be

2004-04-23 – 2004-04-24

Chemistry and medicine in the eighteenth century (Scheikunde/Chemie en geneeskunde in de achttiende eeuw)

Museum Boerhaave, Leiden, Nederland

Informatie:

Museum Boerhaave
Agnes Leichel
PO Box / Postbus 11280
2301 EG Leiden • Nederland
e-mail informatie@museumboerhaave.nl
url <http://www.ambix.org>

2004-04-23 [16:30-18:30]

Pérégrination scientifiques – Les voyages forment les savants

Séminaire 2003-2004

H. Koutsivitis (ULB)

Grenade vue par les voyageurs romantiques du XIXe siècle: le cas de Washington Irving et Richard Ford

UCL – Université catholique de Louvain
Faculté de Philosophie et Lettres

Collège Erasme • Local DESC 86 – d 243
Pl. Blaise Pascal 1 • Louvain-la-Neuve
Informatie:

tel. 010 47 28 41 of 010 47 48 73
url <http://zeus.fltr.ucl.ac.be/ciehs/>

2004-04-23

Seminarie in restauratie- en renovatietechnieken / architecten, bouwkundigen, ingenieurs, historici, kunsthistorici, deskundigen en geïnteresseerden in monumentenzorg

Klimatisering in historische gebouwen
Henk Schellen • Opleidingscentrum ECR (voormalige elektriciteitscentrale van de steenkoolmijn), Heusden-Zolder

Informatie:

Europees Centrum voor Restauratietechnieken – ECR vzw

Mevrouw Judith Andelhofs en/of
de heer Fons Geskens

Marktplein 17 • 3550 Heusden-Zolder
tel. 011 223697 • fax 011 233112
e-mail ecr@skynet.be

2004-04-24 – 2004-05-02

Heritage Festival

Theme – Year of the Built Environment

Informatie:

Contacteer Secretary van Engineering Heritage Sydney, Australië

e-mail heritech@ozemail.com.au

url http://www.sydney.org.au/heritage_calendar.htm

2004-04-28 [14:00-]

La métallurgie antique et médiévale
Paul Benoît (Université Paris Sorbonne, F)
Le transfert de technologie avant l'ère in-

dustrielle: l'exemple de l'émigration des forgerons wallons vers la Suède au XVIIe siècle
Luc Coutois (UCL)

Les âges du fer, de l'antiquité au XVIIème siècle

Grands amphithéâtres – UMH, Mons

Informatie:

Mme Brigitte Van Tiggelen, Dr. Sc.
ASBL Mémosciences • Voie du Vieux Quartier 18 • 1348 Louvain-la-Neuve
tel./fax 010 453394

e-mail info@memosciences.be

url <http://www.memosciences.be>

2004-04-29 – 2004-05-02

77th Annual meeting of the American Association for the history of medicine

Department of Medical History and Bioethics
– University of Wisconsin – Madison (, 1300 University Avenue, Room 1420), Madison, Wisconsin, USA

Informatie:

University of Wisconsin – Madison
Department of the History of Science
Thomas Broman

7143 Social Science • 1180 Observatory Drive
Madison, WI 53706 • USA

e-mail thbroman@facstaff.wisc.edu

url <http://www.histmed.org/meetings.htm>

2004-04-30 [16:30-18:30]

Périgrination scientifiques – Les voyages forment les savants

Séminaire 2003–2004

M. Ulrich (Bamberg)

Alexander von Humboldt et Wilhelm von Humboldt: voyage scientifique / voyage linguistique

UCL – Université catholique de Louvain
Faculté de Philosophie et Lettres
Collège Erasme • Local DESC 86 – d 243
Pl. Blaise Pascal 1 • Louvain-la-Neuve
Informatie:
tel. 010 47 28 41 of 010 47 48 73
url <http://zeus.fltr.ucl.ac.be/ciehs/>

2004-05-01 – 2004-05-04

The American Physical Society's Forum on the
History of Physics • APS Annual Meeting
Denver, Colorado, USA
Informatie:
url <http://www.aps.org>

2004-05-05

Alcohol
KVCV historiek colloquium
Informatie:
Nationaal Jenevermuseum
Witte Nonnestraat 19 • 3500 Hasselt
tel. 011 241144
e-mail jenevermuseum@hasselt.be

2004-05-07 [16:30-18:30]

Pérégrination scientifiques – Les voyages
forment les savants
Séminaire 2003-2004
G. de Callatay
Voyageurs arabes dans l'Occident médiéval:
morceaux choisis
UCL – Université catholique de Louvain
Faculté de Philosophie et Lettres
Collège Erasme • Local DESC 86 – d 243
Pl. Blaise Pascal 1 • Louvain-la-Neuve
Informatie:
tel. 010 47 28 41 of 010 47 48 73
url <http://zeus.fltr.ucl.ac.be/ciehs/>

2004-05-09 [9:00-13:00]

VZW Hobby-rail
Ruilbeurzen
Zaal Star, N. De Brauwerestraat, Vilvoorde
Informatie:
–

2004-05-12 [18:00-]

The empire of anatomy: Rethinking Vesalius'
titlepage
The annual friends of the rare book room lec-
ture • Katherine Park
The New York Academy of Medicine, New
York, NY, USA
Informatie:
The New York Academy of Medicine
Christian Warren • 1216 Fifth Avenue
New York, NY 10029 • USA
e-mail cwarren@nyam.org
url <http://www.nyam.org/events/calender.shtml>

2004-05-13 – 2004-05-16

International conference on the history of
drugs and alcohol
Huron University College
1349 Western Road • London
Ontario • Canada
Informatie:
University of New Brunswick
History and Politics Department
Dr. Greg Marquis
P.O. Box 5050
Saint John E2L 4L5
NB, Canada
e-mail gmarquis@unbsj.ca
url http://www.prohibitionists.org/Coming_Events/Coming_Events.htm

2004-05-13 [13:30-17:00]

Sprekend (zw)erfgoed! Word expert mondiale geschiedenis!

Chris Bulcaen (UGent)

Taalgebruik in een interculturele context

Locatie: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Gent

Informatie:

VCV • tel. 02 243 17 30 • fax 02 243 17 39

e-mail info@vcv.be

2004-05-13 [19:30]

The television. Black & white TV – No cable – How did it all begin?

Plymouth, Michigan, USA

Informatie:

tel. +1 734 455 8940

url <http://www.plymouthhistory.org>

2004-05-14 – 2004-05-15

Histoire de la pharmacie Galénique

L'art de préparer les médicaments de Galien

à nos jours • Symposium

UCL-Bruxelles

Avenue Mounierlaan 51 • 1200 Brussel

Informatie:

Pharmacien N. Roland-Marcelle

CEHPM

Université catholique de Louvain – UCL

Avenue Mounier, 73 • 1200 Bruxelles

tel. 02 7647320 • fax 02 7647398

e-mail cehpm@md.ucl.ac.be

url <http://www.md.ucl.ac.be/cehpm>

2004-05-16 [15:00-]

Maaldemonstratie

Centrum voor Molinologie

Molenmuseum Sint-Amands

Informatie:

Centrum voor Molinologie

Molenmuseum Sint-Amands • Kerkstraat 3

2890 Sint-Amands (tegenover de kerk)

tel. 052 332258 • fax 052 336833

e-mail: info@molenmuseum.be

De unieke Montevideo- magazijnen – actie van KVNS! Doet u mee?

De uit 1895 daterende Montevideo-magazijnen vormen een serie van 22 bakstenen loodsen onder Raekemdak op Polonceauspanten gelegen tussen Kattendijkdok-Westkaai, Montevideostraat en Braziliëstraat. Het Antwerpse Havenbedrijf heeft dit complex verkocht en de koper zou het nogal erg verregaand willen renoveren en herbestemmen volgens de redactie van *Land in zicht*. Koninklijke Vereniging voor Natuur- & Stedenschoon in hun nummer van januari-februari-maart 2004. Zij stellen verder: *"De Montevideo-magazijnen dateren uit een andere periode en hebben bijgevolg een totaal andere structuur en architectuur. Zij zijn een uniek gegeven in de oude haven. Bij een renovatie van dit wettelijk beschermde monument dient er dan ook over gewaakt dat de kwaliteiten van het complex niet worden aangetast. Ingrepen zoals het opdelen van de magazijnen door middel van een "straat" en zeker het optrekken van flats bovenop het complex – wat de vernietiging impliceert van de typische dakstructuur en een aanslag op het uitzicht van de gebouwen – zijn uitgesloten."*

Wie deze actie wil steunen:

Coördinaten protestbrief:
Stadsbouwmeester René Daniëls
Spanjepandsteeg 6
Antwerpen

Minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken
Minister van Cultuur Paul Van Grembergen
Kreupelstraat 2 • 1000 Brussel

Meer info kan je verkrijgen bij KVNS

Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon vzw • Nationaal secretariaat en documentatiecentrum
Carnotstraat 47 bus 3 • 2060 Antwerpen
maandag tot vrijdag 13:00-17:00
tel. 03 2323531 • fax 03 2267187
e-mail kvns@wol.be
url <http://www.kvns.be>

Bron: Redactie. *Monumenten. Help ons een uniek stukje Antwerps patrimonium redden!*
In: *Land in zicht*. Koninklijke Vereniging voor Natuur- & Stedenschoon, jrg. 73, nr. 1 (januari-februari-maart 2004), pp. 2-4.

Meer informatie kan u bijvoorbeeld vinden in het archief van *De Morgen* – via hun webstek: <http://www.demorgen.be>

Waaronder: *"Waar: Montevideo Wie: projectontwikkelaar: R&S Projectontwikkeling. Architectenbureau: Guy Peeters & Johan Rijckaert (Antwerpen) Wat: de oude Montevideo-magazijnen worden kantoren, loft-apparaten en parkings. Met een glazen poortgebouw als publiekstrekker plus een binnestraat met een glazen dak. De gevels van de magazijnen worden gerestaureerd. Bod: 3.000.000 euro."*

In : *De Morgen*, 2003-09-25

Eric Rinckhout. *Café des Arts. Het geheugen van een stad.* In : *De Morgen*, 1999-06-11

Belga. *Antwerpse haven wil 7 miljoen verdienen aan het Eilandje.* In : *De Morgen*, 2002-03-29

Belga. *Het straatje van ons geheugen* (vervolg van p. 33). In : *De Morgen*, 2002-05-18

Belga. *Biedingen op Eilandje nog tot 3 oktober. Kort.* In : *De Morgen*, 2002-07-31

Eric Rinckhout. *De dokken als nieuw park van 't stad.* In : *De Morgen*, 2002-11-09

Eric Rinckhout. *Verhuist MuHKA naar 't Eilandje? Stedenbouw. Antwerpse architect Poulissen coördineert totaalproject voor 't Eilandje.* In : *De Morgen*, 2002-11-20

Eric Rinckhout. *Een verkaveling in de hoogte. Stedenbouw. Teema-architecten pakken uit met spectaculaire torens voor 't Eilandje in Antwerpen.* In : *De Morgen*, 2002-12-16

Eric Rinckhout. *Spectaculaire projecten voor droogdokken. Stedenbouw. Antwerpen wil concert- en congreszaal ten noorden van het Eilandje.* In : *De Morgen*, 2002-12-20

Eric Rinckhout. *Wie beslist wat en wanneer?* In : *De Morgen*, 2003-02-01

Eric Rinckhout. *Gehry's scheve koffiepote aan de Schelde. Stedenbouw. Architect van wereldberoemd Guggenheim in Bilbao ontwerpt voor Antwerpen.* In : *De Morgen*, 2003-02-01

InterCity. 'We moeten de politici laten wennen aan kwaliteit.' Antwerps stadsbouwmeester René Daniëls over 't Eilandje.' In : *De Morgen*, 2003-02-07

Eric Rinckhout. *Ingrijpende bouw dossiers Eilandje in stroomversnelling.* In : *De Morgen*, 2003-05-30

Armand Plottier. *'Dit is een puur commerciële keuze.'* In : *De Morgen*, 2003-09-25

Eric Rinckhout. *Plannen voor Antwerpse Montevideo-magazijnen in woelig water.* In : *De Morgen*, woensdag 14 januari 2004, p. 11

Een ander dossier is te lezen op volgende url:
<http://www.bouwenwonen.net/nieuwbouw/special/eilandje2/> waaronder
<http://www.bouwenwonen.net/nieuwbouw/special/eilandje2/read.asp?id=3769>

[dvp]

Carcoke Zeebrugge

Zoals de zaken er vandaag voor staan wordt de unieke cokesfabriek van Zeebrugge in de nabije toekomst met de grond gelijk gemaakt. Ondanks herhaald aandringen bij OVAM en minister Sannen om alternatieve oplossingen te onderzoeken voor deze site, zodat ze op een niet-destructieve wijze gesaneerd zou worden, ondanks de vele positieve voorbeelden uit het buitenland, blijft de kans echter groot dat Carcoke Zeebrugge zal verdwijnen.

Daarom heeft de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie bij minister Van Grembergen een procedure ahangig gemaakt ter bescherming van dit uniek stuk industrieel patrimonium als monument. Zie beschermingsaanvraag op de website.

Over de ontvankelijkheid van de aanvraag moet eerdaags een besissing genomen worden.

Steun AUB deze actie en meldt aan de administratie en het kabinet uw steun voor het behoud van Carcoke Zeebrugge.

Mail naar de administratie voor monumenten en landschappen:
aml.be@lin.vlaanderen.be

en naar het kabinet:

kabinet.vangrembergen@vlaanderen.be

kabinet.sannen@vlaanderen.be

Schrijf naar: Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken

Martelaarsplein 7, B-1000 BRUSSEL

Tel.: 02 5532311 – Fax: 02 5532305

en naar: Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen. Afdeling monumenten en landschappen

Graaf de Ferrarisgebouw – Koning Albert II-laan 20 bus 7, B-1000 BRUSSEL

en: Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking

Alhambragebouw – Emile Jacqmainlaan 20, 7de verd., 1000 BRUSSEL

Tel.: 02 5532781 – Fax: 02 5532786

En laat weten dat u volledig achter de bescherming van Carcoke Zeebrugge staat als monument, en dat u eist dat de site op een niet-destructieve manier gesaneerd wordt.

Zie voor meer info url: <http://www.carcoke.be>.

De vloek van de Faro ... – Stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed wil samen met u actie voeren tot het behoud van de geuze, kriek en lambiek

Wij wensen samen met u actie te voeren voor het behoud van de volgende Belgische TSG – *Tradional Speciality Guaranteed* bieren Faro, Lambic, Gueuze Lambic, Gueuze/Lambiek,

Geuze-Lambiek, Geuze, Kriek, Kriek-Lambic, Framboise-Lambic, Fruit-Lambic/Kriek, Kriekenlambiek, Frambozenlambiek, Vruchtenlambiek, Vieille Gueuze, Vieille Gueuze-Lambic, Vieux Lambic/Oude Geuze, Oude Geuze-Lambiek, Oude Lambiek, Vieille Kriek, Vieille Kriek-Lambic, Vieille Framboise-Lambic, Vieux fruit-Lambic/Oude Kriek, Oude Kriekenlambiek, Oude Frambozenlambiek en Oude Fruit-lambiek ... en natuurlijk ook de lambiekbrouwers/stekers en de stekeringen/brouwerijen. Volgens ons laat Europa het toe dat men op de oude manier deze dranken kan aanmaken. Misschien moet Vlaanderen/België even in de leer van Europa? Wij willen het (Belgische) Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en Monumentenzorg verzoenen. Wil u hierover meer te weten komen of uw steun betuigen aan deze actie aarzel dan niet en contacteer ons gerust.

Wij houden u op de hoogte via e-mail, *SIWE Nieuwsbrief*, *SIWE Magazine* en de media samen met onze (toekomstige) actiepartners.

SIWE Trefpunt en Documentatiecentrum

(mevrouw) Chris Crombé en

(de heer) Dominique Vanpée

Stichting Industrieel en Wetenschappelijk

Erfgoed vzw

Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven

tel./fax 016 584342 • e-mail info@siwe.be

url <http://www.siwe.be>

Fiscale attesten voor giften aan Erfgoedprojecten • Gebruik het juiste overschrijvingsformulier!!!

Sinds 6 oktober van dit jaar kan u een fiscaal attest krijgen voor giften aan SIWE.

Hiervoor werd bij VCM, het contactforum voor erfgoedverenigingen, een project ingediend.

Inhoud van het erkende project

Zoals u waarschijnlijk wel weet beschikken wij over een beperkte collectie Industrieel en wetenschappelijk erfgoed. Het is onze bedoeling deze collectie uit te breiden, op te waarderen en toegankelijk te maken voor het grote publiek. Op langere termijn willen wij dan ook een Museum voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (MIWE) realiseren.

Een tweede piste is het uitbouwen en toegankelijk maken van een documentatiecentrum rond Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed. Er is dus dringend geld nodig voor tentoonstellingskasten, restauratiewerken, aankoop van publicaties enz.

Hoe werkt het concreet?

VCM, het contactforum voor erfgoedverenigingen is een logistiek en administratief ondersteunende partner in dit project.

De giften worden gestort op een specifieke rekening van het project. VCM doet de beta-

lingen en reikt jaarlijks fiscale attesten uit aan elke schenker.

Fiscale attesten worden slechts verleend voor giften vanaf 30 EUR.

Indien je MIWE en het SIWE documentatiecentrum mee wil helpen realiseren, geef ons dan een financieel steuntje op rekeningnummer 745-0093892-65 op naam van MIWE.

Stortingen op dit rekeningnummer kunnen niet beschouwd worden als lidmaatschapsbijdrage SIWE!!!

Donderdagnamiddag – **SIWE** vrijwilligersdag

Elke donderdagnamiddag komen SIWE leden een handje toesteken om het Museum voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed tot een heus museum uit te bouwen. Wie tijd en zin heeft is welkom, de koffie staat klaar.

[dvp]

Suikerfabrieken

Eén van onze leden vroeg onze aandacht voor de sluiting in Wallonië van een 'suikerfabriek'. Namelijk deze van Genappe. Wij doken voor u even de geschiedenis in.

In een lezing die de schrijver Thomas Rosenboom gaf op 2 oktober 2001 te Groningen, namelijk *De schrijver en zijn documentatie*, meldt hij waar hij zijn documentatie haalde voor de proloog van zijn roman *Gewassen vlees* waarin de ontdekking van de witte biet-suiker voorkomt:

- *"als de rug van deel twee van mijn oude encyclopedie toevallig niet vermeld zou hebben dat dat deel loopt van 'arak' tot 'beenzwart';*
- *dan zou ik nooit het lemma 'beenzwart' hebben opgeslagen;*
- *dan zou ik nooit hebben geweten van de raffinage van suiker;*
- *dan zou ik nooit doorverwezen zijn naar het lemma 'suiker';*
- *dan zou ik nooit geweten hebben dat de suiker voor het eerst uit de beetwortel is vrijgemaakt in het jaar 1748, toevalligerwijs precies het jaar waarin Gewassen vlees speelt;*
- *dan zou die gloednieuwe witte suiker nooit in mijn roman ontdekt zijn en op het dra-*

matische hoogtepunt van de aandelenemissie in een imaginaire suikerfabriek een beslissende rol spelen. (...)"⁽¹⁾

In het *Wezen en wording van de Belgische suiker* van Jules Ghaye leze men over onze eerste raffinaderijen van rietsuiker: *"Doorwaans was de suiker die te Antwerpen op de kaai werd gebracht ruwe, niet geraffineerde suiker. Een nieuw bedrijf zou op onze bodem ontstaan. In tijd van korte jaren rezen een hele reeks raffinaderijen uit de grond; de grote Belgische suikernijverheid was geboren. Van 1508 tot 1555 komen de namen voor van 17 raffinaderijen of "Suyckersieders".⁽²⁾*

In dezelfde publicatie kan men lezen op pagina's 20 en 21: *"De twee eerste Belgische suikerfabrieken, (...) namelijk die van Namen en die van Elsene, die op de gebouwen van de oude Abdij van Terkameren was ondergebracht, trokken zeer spoedig voordeel (...). De oorkonden van die tijd, die bewaard worden in het provinciaal archief van Namen, leren ons dat de Naamse fabriek in werking gesteld was op 7 november 1811, terwijl de toelating door Napoleon verleend de dagtekening draagt van 10 maart 1812. De perfect van het departement Sambre et Meuse had in zijn ambtelijk verslag terzake verzekerd dat "deze fabriek misschien de meest volledige was van heel het Keizerrijk." Men weet ook dat de*

(1) Thomas Rosenboom. *Aanvallend spel. Vier lezingen over schrijven*. Amsterdam : Em. Querido's uitgeverij, 2002, p. 19.

(2) Jules Ghaye. *Wezen en wording van de Belgische suiker*. Brussel : Nationale Commissie voor Economische Uitbreiding, s.a., p. 12.

Naamse fabriek van meet af, d.i. 7 november 1811, de Franse methode "Bonmatin" had toegepast, die afgeleid was van het allereerste procédé Archard. (...) In 1812, het jaar waarin het decreet van Napoleon werd afgekondigd, werden 63 vergunningen voor het oprichten van suikerfabrieken en van raffinaderijen in onze provincies afgeleverd."

Een kaartje uit deze publicatie (p. 28) geeft volgende

- suikerfabrieken: Ambresin, Barry-Maulde, Brugelette, Chassart, Donstiennes, Escanaffles, Fexhe, Franes, Gembloers/Gemblooux, Genepien, Hoegaarden, Hollogne, Kallo, Landen, Liers, Moerbeke-Waas, Orp, Quévy-le-Grand, Rosoux, Sombreffe, Trognée, Veurne, Wanze, Warcoing, Waver/Wavre en Wez-Velvain
- raffinaderijen–kandijvervaardiging: Aat/Ath, Antwerpen (6) en Brussel
- raffinaderijen: Oerle/Or(I)ey en Tienen

Nuttige algemene publicaties rond suiker & geschiedenis:

- Peter Macinnis. *Bittersweet. The story of sugar*. Crows Nest(, Australia) : Allen & Unwin, 2002, xxvi+190p. – ISBN 1-86508-657-6
- Sidney W. Mintz. *Suiker & macht. De rol van suiker in de geschiedenis*. Utrecht en Antwerpen : Veen, 1987, 272p. – ISBN 90-204-2598-6 [Vert. van: *Sweetness and power*. New York: Viking, 1985]

Extra literatuur:

- G.L. Trio. *De produktie van biet- en rietsuiker*. In: *Natuur en techniek*, jrg. 45, nr. 4 (april 1977), pp. 228-247.
- *Histoire de la Sucrerie de Genappe*. In : *Le Lothier roman. Revue d'histoire publiée par*

le Cercle d'histoire et d'archéologie du Pays de Genappe, no. 3 (1995) (volledig nummer). (Met dank aan F.A.C.)

Check url <http://www.suikermuseum.org>.

[dvp]

VVIA

Naar wij vernamen is de nieuwe voorzitter van VVIA (de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie) Stefaan Heyse. Hij volgt Adriaan Linters op als voorzitter van deze vereniging. Stefaan Heyse kan je met betrekking tot VVIA contacteren via de post: Christinastraat 18 – 8400 Oostende of telefonisch: tel. 059 508183 – fax 059 513130 – gsm 0475 712367. Succes met de aanstelling!

Na deze mare werden uw reporters geconfronteerd met de jury voor de *Ford Motor Company Conservation and Environmental Grants Belgium* te Borgerhout. En wat bleek: jurylid A. Linters werd er nog voorgesteld als zijnde voorzitter van VVIA. Waarschijnlijk dient hier wat aangepast te worden, collegae?

[dvp en cc]

Hergebruik van site Hte Koekelberg

In de rubriek *Werken in Brussel* bericht Bettina Hubo over de tot audiovisueel productiecentrum omgebouwde melkfabriek, de *Laiteries Réunies*, te Koekelberg. Vijf bedrijfjes hebben er hun stek gevonden waaronder *Masda*.

Literatuur: Bettina Hubo. *Het belang van klank. Masda al twee jaar in oude melk-*

fabriek. In: *Werken in Brussel*. In : Deze week in Brussel, nr. 915 (donderdag 18 december 2003), p. 16.

[dvp]

Boeken in asfalt en tarmac

In de rubriek *Het gekke geld* berichtte *De Morgen* op vrijdag 19 december 2003 over Britse ingenieurs die 2 500 000 oude boeken hergebruikten om een nieuwe weg aan te leggen. Laten we hopen dat deze een mooi stukje ingenieurserfgoed werd en niet ten koste van het wetenschappelijk erfgoed. [dvp]

Topstukken-decreet

Voor 6000 euro wilde men vanuit de *Vlaamse Gemeenschap* een studieopdracht laten uitvoeren met betrekking tot een *Proeflijst industrieel, technisch en wetenschappelijk erfgoed in het kader van het topstukken-decreet*. Er werd gevraagd aan drie 'organisaties' om een offerte in te sturen: *MIAT*, *SIWE* vzw en *Kleio nv Heritage Consultants*. *MIAT* haakte af omdat ze dacht dit werk voor dit bedrag niet naar behoren te kunnen uitvoeren. De *Stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed* vzw voelde zich als organisatie met een landelijke werking en uitstraling binnen volkscultuur verplicht zich van deze taak te kwijten en maakte in haar offerte duidelijk dat zij enkel met dit bedrag een aanzet kon geven daar o.a. haar werknemers een correcte vergoeding diende betaald te worden. Maar de overheid ontving in haar woorden "twee

*inhoudelijke kwalitatieve offertes met een respectievelijke totaalprijs die binnen de in onze offerteaanvraag vastgestelde maximumprijs van 6000 euro (inclusief BTW) valt". Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap liet in een brief van 7 januari 2004 weten dat het voorstel van *Kleio nv Heritage Consultants* (van de heer Adriaan Linters) genomen te hebben omwille van het feit dat het de "beste verhouding prijs/aantal werkdagen (timing) voor de uitvoering van deze opdracht bood." Laten we allen hopen dat dit topstukken-decreet en deze proeflijst het industrieel, technisch, ingenieurs- en wetenschappelijk erfgoed ten goede mag komen. [dvp]*

De laatste slaaptrein

Op 12 december 2003 zou de laatste Belgische slaaptrein vertrokken zijn naar het Zwitserse Chur. Daarna was er al een Nederlands bedrijfje dat de eerste privé-trein door België liet lopen richting ski-oorden met o.a. een opstap in Vlaanderen.

Literatuur: wer. *De laatste slaaptrein*. In : *De gebouwde.com*. In : *De Standaard*, vrijdag 12 december 2003, p. 9. [dvp]

NMBS zou stoppen met duiven-transporten naar Frankrijk

Niet alleen de laatste NMBS-slaaptreinen doen hun opwachting ook de laatste duiventreinen blijkbaar kon men nalezen in *Het Nieuwsblad* van dinsdag 20 januari 2004 (pagina 1). [dvp]

R AF-fotoarchief

Sinds maandag 19 januari 2004 staan op het internet 5 miljoen tot nu toe vrijwel onbekende archiefbeelden uit de Tweede Wereldoorlog. Dit werk van Aerial Reconnaissance Archives (Tara) van de Keele University in Staffordshire (UK) vind je op <http://www.evidenceincamera.co.uk>.

Marly ... Cokeries

Niet vergeten ... We werken aan een speciaal nummer rond dit onderwerp.

Hendrik Deelstra

Op 16 december 2003 nam de *Universiteit Antwerpen – Departement Farmaceutische Wetenschappen (Campus Drie Eiken) – destijds UIA (Universitaire Instelling Antwerpen)* 'zozegd' afscheid van professor doctor Hendrik Deelstra. Hendrik, professor Deelstra, wij hopen nog veel met u te kunnen samenwerken rond het wetenschappelijk erfgoed. Ook wij gaan ervoor samen met u!

[cc en dvp]

Kogge naar Baasrode

In *De Morgen* van 27 januari 2004 schreef Willy Van Damme over de *'Baasroodse scheepswerven krijgen uniek middeleeuws schip'*. Succes met het nieuwe stuk – de kogge – in het *Scheepvaartmuseum*! En laten we

met zijn alles ons achter de actie *varend erfgoed* van het *VCM contactforum voor erfgoedverenigingen* scharen. Ingo en medewerkers blijf er een lap op geven! (Zie onze vorige nieuwsbrief pp. 30-31). Proficiat meneer de minister met uw beslissing. [cc en dvp]

Chocolademuseum in Brugge

In het *Brugs Handelsblad* van 3 oktober 2003 bericht Jan B. Van In over een mogelijk chocolademuseum in *Huis De Croone* te Brugge naast het *verlichtingsmuseum* op het Sint-Jansplein. Realisator: Eddy Van Belle. Opening voorzien: Valentijnsdag 2004.

Bron: Jan B. Van In. *Brugge krijgt chocolademuseum. Nieuwe bestemming voor Huis De Croone naast verlichtingsmuseum op Sint-Jansplein*. In : *Brugs Handelsblad – Krant van West-Vlaanderen*, 3 oktober 2003, p. 18.

[dvp]

Earth Explorer

Midden april 2004 een nieuwe educatief-toeristische attractie, *Earth explorer*, in Oostende voor kinderen vanaf 6 à 7 jaar. Misschien in een volgende nieuwsbrief wat meer over het geesteskind van ex-astronaut Dirk Frimout.

[dvp]

Een heemmuseum in Aarschot in een vroegere kraaminrichting

Over deze herbestemming viel wat te lezen op de regionale bladzijden van *De Standaard* van

16 oktober 2003. Het heemkundig museum van Aarschot zou verhuizen naar de Elisabethlaan waar het onderdeel wordt van de culturele site rond het Gasthuis van de stad Aarschot.

Bron: ggh. *Kraaminrichting wordt heemkundig museum*. In : *De Standaard (editie Vlaams-Brabant Et Brussel)*, 16 oktober 2003, p. 10.

[dvp]

Een duurzame toekomst voor TREFIL-ARBED te Gentbrugge

Maar liefst anderhalve eeuw geleden kwam langs de Scheldeoever van Gentbrugge het metaalverwerkend bedrijf *Clouterie et Fréfilerie des Flandres* tot ontwikkeling, die zou uitgroeien tot een bloeiende afdeling van de metaalgigant ARBED. In 1993 ging TREFIL-ARBED, in de volksmond "*de Puntfabriek*" genoemd, overkop en werden de 1300 werknemers ontslagen. Een deel van de industriële gebouwen op de 15 hectaren grote site werden vanaf 1998, na de sanering van de fabrieksbodem, herbestemd. Een deel van de gebouwen werd omgevormd tot een nieuwe KMO-zone, "*De Punt*" (een centrum voor sociale economie) en diverse stadsdiensten. Over afzienbare tijd wordt het Stadsarchief Gent overgebracht naar de vernieuwde fabrieksgebouwen. De ruimte tussen de fabrieksgebouwen wordt ingevuld met nieuwe woningen, speelpleinen en een groenzone langs de Scheldeoever. De herbestemming van ARBED te Gentbrugge zal na afwerking fungeren als een voorbeeld wat betreft de herinrichting van andere leegstaande bedrijfsterreinen in Vlaanderen.

[Patrick Viaene]

Een belangwekkend colloquium over industrieel erfgoed in Frankrijk

Van 25 tot 27 november 2003 ging in Besançon (Département du Doubs) het colloquium "*La mémoire de l'industrie: de l'usine au patrimoine*" door georganiseerd door *La maison des Sciences de l'Homme* (Universiteit van Franche-Comté) en het Franse *Ministère de la Culture*. SIWE was er aanwezig als waarnemer en nam deel aan de geanimeerde debatten.

Er waren tal van interessante referaten, zowel van algemene aard (door 'past-president' en huidig voorzitter van TICCIH, respectievelijk Louis Bergeron en Eusebi Casanelles, door Denis Woronoff) als zeer gespecialiseerde case-studies (onder meer voorgesteld door Gracia Dorel-Ferré, Gregorio Rubino, Jean-François Belhoste en Giovanni Luigi Tozzi-Fontana). Deze laatste is het boegbeeld van de uit haar as verzezen *TICCIH-Italië* (alle info via: www.patrimonioidindustriale.it).

SIWE wisselde ook ideeën uit met de vertegenwoordigers van de Waalse zustervereniging van *VCM*, met name het *Institut du Patrimoine Wallon*. Inhoudelijk poogde men op het colloquium een stand van zaken te geven in verband met de strategieën voor het zinvol herbestemmen van oude industriële gebouwen en installaties.

Een merkwaardige conclusie was onder meer dat de meest succesrijke herbestemmingen niet altijd overeen komen met de meest degelijke restauraties. Als voorbeeld de Zoutfabrieken te Arc-et-Senans, zeer druk bezochte toeristische site en congrescentrum, maar een site waar het industrieel karakter, de restanten

van technische installaties bij de restauratie zijn verdwenen.

Andere conclusie: hoe groter de site, hoe moeilijker de haalbaarheid van het behoud. De problemen bij het vinden van een oplossing voor de merkwaardige maar sinds jaren leegstaande Renault-fabriek op de "Ile Séguin" (Boulogne-Billancourt) spreekt boekdelen.

[Patrick Viaene]

Textiel – Nederland

"Het vak textiele vormgeving verdwijnt uit het onderwijs. Er groeit nu een generatie op die niet meer kan breien. 'Het ambacht verdwijnt!'"

Anja Vink. *De kruissteek staat voor 'nee'. Textiele werkvormen gaan ten onder aan de zap-cultuur.* In : *NRC Handelsblad*, zaterdag 6 en zondag 7 december 2003, p. 39.

Betonnen platforms Bevorderen biodiversiteit

Zweedse biologen – waaronder Marcus Oehberg – zouden vastgesteld hebben dat het inplanten van windmolens op zee een paradijs zou zijn voor in het water levende dieren meldde *Metro* in zijn editie van 12 februari 2004 op pagina 14.

Thurn & Taxis

Brussel liet een openbaar onderzoek lopen rond *Thurn & Taxis*-site van 9 januari 2004 tot en met 9 februari 2004. O.a. *De Morgen* berichtte erover:

Kurt Boes. *Brussel geeft vorm aan Thurn & Taxis.* In : *De Morgen*, vrijdag 19 december 2003, p. 10. [dvp]

Stad Leuven – een biermuseum? – een huis van de voeding?

We proberen in een van de volgende SIWE Nieuwsbrieven u meer informatie te geven op het vlak van wat er staat te gebeuren in Leuven nadat aan de ene kant het *Strategisch Beleidsplan Toerisme voor de Stad Leuven 2003-2007* dat aangemaakt werd door Westtoer in opdracht van Toerisme Vlaams-Brabant vzw met steun van Toerisme Vlaanderen en minister Ceysens die de mogelijkheden laat onderzoeken voor een Huis van de voeding (op Vlaams niveau) in de Sluisstraat te Leuven.

Literatuur:

Matthieu Van Steenkiste. *Vlaams filmmuseum van Leuven naar Kortrijk.* In : *De Zondag Oost-Brabant – Brussel*, zondag 7 december 2003. dvp. *Vlaams Filmmuseum en -archief van Leuven naar Kortrijk.* In : *SIWE Nieuwsbrief*, nrs. 11-12-13 (december 2003), p. 21: "Leuven was steeds een steun voor het archief maar kon moeilijk het museum vanuit eigen budgetten bekostigen. Dit hoorde eerder op het Vlaamse niveau beslist te worden. Ook eerder is al een museum uit het Leuvense verdwenen: het Gasmuseum." (zie pdf)

Kristien Bosmans. *Leuven wil betere toeristenstad worden. Stad mikt op nieuwe attracties en bezoekerscentrum aan station.* In : *Het Laatste Nieuws*, zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 38.

Bart Claes. *Leuven mist biermuseum. Toerismesector wil meer armslag tegen 2007.* In :

Het Nieuwsblad (editie Leuven Hageland), zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 20.

BCZ. Congrescentrum achter station. In : Het Nieuwsblad (editie Leuven Hageland), zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 20.

bcz. Leuven heeft biermuseum nodig. In : De Standaard (Vlaams-Brabant / Brussel), zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 14.

bcz. Congrescentrum achter station. In : De Standaard (Vlaams-Brabant / Brussel), zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 14.

llo. Leuven mist publiektrekker. In : Gazet van Antwerpen – Vlaams-Brabant, zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 20.

llo. Brit en Nederlander tuk op studentenstad. In : Gazet van Antwerpen – Vlaams-Brabant, zaterdag 24 en zondag 25 januari 2004, p. 20.

db. Vlaanderen krijgt 'Huis van de Voeding'. In : De Zondag – uitgave Oost-Brabant – Brussel, zondag 25 januari 2004, p. 4.

Topattractie gezocht! Biermuseum kan Leuven nodige toeristische impuls geven. In : De Zondag – uitgave Oost-Brabant – Brussel, zondag 25 januari 2004, p. 6.

Leuven. Ceysens wil "Huis van de Voeding" oprichten. In : De Standaard (Vlaams-Brabant / Brussel), dinsdag 27 januari 2004, p. 12.

TVB. Stad wil grote toeristische attractie. In : Passe-Partout (Leuven), nr. 5-1 (29 januari 2004), p. 1.

Huis van de Voeding. In : Passe-Partout (Leuven), nr. 5-2, p. 3.

llo. Leuven zoekt publiekstrekker. (+ Internationaal). In : De Streekkrant – Deze week in Leuven, W5 (29 januari 2004), p. 5.

Huis van de Voeding in Leuven. In : De Streekkrant – Deze week in Leuven, W5 (29 januari 2004), p. 5. [dvp]

Geschiedenis van de scheikunde

"We liepen Elbow Lane uit, sloegen een hoek om, Third Street in en kwamen op Chestnut Street terecht. Op nummer 315 zag ik een bord op de gevel dat mij intrigeerde. 'Moet je kijken,' zei ik.

'The Donald F. and Mildred Topp Othmer Library of Chemical History,' las ze van het bord op. 'Wat zouden ze daar hebben?'

Toen ik een paar jaar eerder op Chesnut had gelopen, was de bibliotheek er nog niet. Dat wist ik zeker.

Claudine herhaalde haar vraag.

'Boeken over de geschiedenis van de scheikunde, denk ik,' zei ik lacherig.

'Leuk,' zei ze. 'Zullen we naar binnen gaan? Misschien hebben ze leuke dingen. Met zo'n lange naam zullen ze wel veel boeken hebben. Ik wist niet dat er zoveel over chemie geschreven kon worden!'

Uit: Boudewijn Büch. *Het geheim van Eberwein. Roman.* Amsterdam en Antwerpen : De Arbeiderspers, 2003, pp. 55-56.

ISBN 90-295-0437-4

Enige nuttige url's:

de desbetreffende bibliotheek:

<http://othmerlib.chemheritage.org/>

CHF – the Chemical Heritage Foundation:

<http://www.chemheritage.org/> [dvp]

Op je treinticket – puin & parels

Op de treintickets in de winter van 2003 kon je bijvoorbeeld onder het logo van de *Belgische spoorwegen* omwille van de actie sociale

samenhang – <http://www.socialesamenhang.be> – een spreuk van *Bond zonder Naam* lezen (met sponsoring van de *Gezinsbond?*): “In het puin van het verleden liggen de parels van morgen.” De vraag is echter of dat we vandaag ook niet moeten voorkomen dat de pareltjes van ons heden niet tot puin van het verleden worden in de toekomst ... [dvp]

Projectmanager Oude Vismijnsite Zeebrugge

In de *Vacature* van zaterdag 25 oktober 2003 lazen we op pagina 25 dat men bij *Westtoer – West-Vlaams provinciebedrijf voor Toerisme en Recreatie* – dat een autonoom provinciebedrijf met rechtspersoonlijkheid is op zoek was naar een projectmanager voor de *Oude vismijnsite Zeebrugge*. [dvp]

De eeuw van het nucleaire (2003-2100)

Wie een heel magazine wil lezen over de toekomst van het nucleaire leze *Science Et Vie – Hors série – n° 225 (Décembre 2003) : Dossier 2003-2100 – Le siècle du nucléaire. Tout sur les centrales de demain*.

Meer info: relations.clients1@excelsior.fr of <http://www.excelsior.fr> [dvp]

Auteursrecht kan gebouw in Nederland

In Nederland heeft de Hoge Raad beslist dat de procedure die door architect E. Jelles aangespannen werd tegen de gemeente Zwolle omwille van de totale sloop van een auteurs-

rechtelijk beschermd gebouw – het Wavin-gebouw (1967) – geen aantasting is van de auteurswet. De architect sprak eerder over het schenden van zijn persoonlijkheidsrecht en het schaden van zijn reputatie door de sloop. De Hoge Raad argumenteerde dat indien zij de sloop aan de hand van het auteursrecht zouden tegenhouden die uitspraak zou leiden tot maatschappelijk moeilijk te aanvaarden gevolgen. De uitspraak geldt ook voor andere auteursrechtelijke beschermde werken. Toch stelt de Hoge Raad dat wel sprake kan zijn van misbruik van auteursrecht als unieke exemplaren – wat gebouwen meestal zijn, zonder gegronde reden vernietigd worden. Bovendien kan dan verlangd worden dat een gebouw goed gedocumenteerd wordt.

Literatuur: *Hoge Raad : Auteursrecht niet voor gebouwen*. In : *NRC Handelsblad*, vrijdag 6 februari 2004, p. 8.

CAG-rondetafel 17 december 2003 Kampenhout

In de voormiddag werd in het gezellige gemeentehuis van Kalmthout “een voorzichtige en voorlopige evaluatie van het totaalproject Lekker dier!” gemaakt. Het CAG heeft van april 2003 tot januari 2004 een project georganiseerd in samenwerking met talrijke partners, die over het ganse land verdeeld waren. Er werd een voorlopige balans opgemaakt.

Daarna sprak Rob Belemans (CAG-VCV) over Brussels lof: van nationale exportgroente tot regionaal immaterieel erfgoed. Witloof bestaat nog maar 150 jaar en over de ontstaansgeschiedenis bestaan er verschillende menin-

gen. Het is een door en door "Belgisch" product – net zoals pralines – dat wereldwijd met ons land geassocieerd wordt. Toch is Frankrijk al ruim 30 jaar de grootste witloofproducent. De traditionele teeltwijze in volle grond is – spijtig genoeg – bijna volledig verdwenen. Hoog tijd om de agrarische geschiedenis en de socio-culturele *petite histoire* rond het "witte goud van Midden-Brabant" in beschermende bewaring te geven!

Na een overvloedig middagmaal op basis van witloof werd een bezoek gebracht aan het Witloofmuseum dat zich bevindt in het gebouw van veiling BRAVA te Kampenhout-Sas. Onder de impuls van burgemeester Jean Meeus werd met steun uit diverse middelen een gedeelte van de gebouwen van de ex-veiling ingericht voor een didactisch-verantwoorde tentoonstelling over witloof (ontstaan, teelt, volksgezegden, bereidingswijzen, ...). Het is verbazingwekkend hoe één persoon samen met bekwame medewerkers een uitgebreide collectie materialen en objecten kan verzamelen om samen met de bevolking een uitgebreid beeld van de witloofproductie te realiseren. Enkele punten kunnen nog aangevuld worden o.m. wat betreft de verwarming van de bodem en het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Tot slot belichtte Jan Raymaekers het project "2004. Een smakelijk jaar met Philip Caudeker. Ook voor U?". Er zullen opnieuw verschillende publicaties en tentoonstellingen (Bibliotheek Tweebronnen Leuven) worden gerealiseerd. Tot slot wordt er een oproep gedaan om aan dit nieuwe project mee te werken. Werk aan de winkel voor SIWE?

[Karel Hastraete]

Industrieel erfgoed te Brussel: Een veelzijdig patrimonium

Op 8 november 2003 gidste SIWE-bestuurslid Patrick Viaene de massaal opgekomen en leergerige wandelaars doorheen het industrieel verleden en heden van Brussel. Na een verkenning van de omgeving van het *Centraal Station* – dat onlangs (samen met de Noord-Zuid-verbinding) zijn vijftigste verjaardag vierde – werd afgezakt naar de benedenstad.

Onderweg was er aandacht voor de gerestaureerde ateliers (architect V. Horta) van de edelsmeden *Gebroeders Wolfers* en de gerestaureerde *Sint-Hubertusgalerijen*, waar anderhalve eeuw geleden het stoom-chocoladefabriekje *Neuhaus* startte. Tussen de Oude Graanmarkt en het Kanaal van Brussel naar Charleroi werden de laatste talrijke leegstaande bedrijven opgefrist, al dan niet grondig gerenoveerd en herbestemd. De groep maakte kennis met "*La Manufacture*" (ondergebracht in de voormalige leerlooierij Delvaux), "*Côté Canal*" (lofts in een voormalig door de bewoners collectief aangekocht biermagazijn), kantoren en woningen (in de voormalige drukkerij "*L'Echo de la Bourse*"), Kaaitheater (in de gueuzebrouwerij "*L'Etoile*") enz. Aan de andere kant van het kanaal (Oud-Molenbeek) werd verder gewandeld in de richting van *La Fonderie*, het *Brussels Museum voor Industriële en Sociale Geschiedenis* (Ransfortstraat 27). De groep werd er rondgeleid doorheen de tijdelijke tentoonstelling *Fabrique d'Art* met als onderwerp de industriële geschiedenis van de *Compagnie des Bronzes* (vroeger *in situ* gevestigd!) en de bronsgieterij in het Brusselse en het algemeen. Unieke bronzen beelden,

mallen, bronzen huisraad (horloges, luchters enz) en unieke tekeningen en archiefmateriaal maken van het bezoek aan deze expositie (die nog heel 2004 toegankelijk blijft) een unieke ervaring. Na de bezoeken werd nog lang nagepraat in het oergezellige café *De Walvis* aan de Vlaamse poort: een waardige manier van afsluiten, mét uitzicht op het Kanaal van Brussel naar Charleroi! [pv]

17 januari 2004 – Bezoek MIAT

LEKKER DIER!? Vlees in de wei, in de stad en uit de fabriek

MIAT 10 oktober 2003 – 18 januari 2004

De tentoonstelling over de recente geschiedenis van vlees, melk, boter, kaas en andere producten van dierlijke oorsprong (eieren, charcuterie, ...) is merkwaardig: enerzijds door het contrast van de idyllische schilderijen van kippen, paarden, geiten in een lieflijke omgeving en anderzijds de harde industriële atmosfeer van het kader (een gerestaureerd textiel-fabriek). Bovendien slaagt men erin de reusachtige veranderingen in de vleesproductie en -consumptie te visualiseren (op 100 jaar tijd van 10kg/hoofd naar 90) o.m. door 4 gedekte tafels:

- Voor 1880 was vooral het verbruik van (rogge)brood en aardappelen dominant.
- Vanaf 1880 werd er massaal goedkoop graan ingevoerd (uit de prairies van de V.S) waardoor er enerzijds een grote landbouwcrisis ontstond (met als gevolg de oprichting van een Ministerie van Landbouw) en anderzijds de brood- en vleesprijs daalde. Gemiddeld at een Belgisch arbeidersgezin

rond 1900 jaarlijks 33kg vlees per persoon. Rundvlees werd het meest gegeten, hoewel varkensvlees steeds goedkoper werd en daardoor steeds meer populair bij arbeiders. De meer kapitaalkrachtigen consumeerden verfijnde producten zoals de *Mechelse koe-koe* (*Poularde de Bruxelles*), reigers, wild, ...

- Na de economische problemen, veroorzaakt door de Eerste Wereldoorlog, kwam er een kortstondige bloeiperiode tussen 1926-1930 waardoor het verbruik van nieuwe producten zoals kalfsvlees, verse vis, kaas, verse groenten en fruit, koekjes en chocolade sterk steeg.
- De uitbouw van de welvaartsstaat na de Tweede Wereldoorlog creëerde een sociaal vangnet en waarborgde de bescherming van de koopkracht (index) waardoor de consumptie sterk toenam in kwantiteit én in kwaliteit: wat de melk betreft bijvoorbeeld was er 100 jaar geleden een probleem met het vervalsen door dopen. Door het oprichten van officiële laboratoria werden de dichtheid (densitometer), het vetgehalte (butyrometer) en later de microbiologische parameters (Coli, ...) gecontroleerd. Onlangs vierde de *Fédération Internationale Laitière* haar honderdste verjaardag in Brussel, waaruit de belangrijke rol van Belgische laboratoria blijkt.

Onder impuls van het *Ministerie van Landbouw* werd de veestapel veredeld waardoor de opbrengsten van vlees, melk en eieren zeer sterk stegen. Vanaf 1960 werden dieren gespecialiseerd: de vroegere polyvalente koe werd vervangen door melkkoeien of vleesrundren, de kippen door leg- of vleeskip. De zware vette varkens werden vervangen door

magere, gevleesde *Piétrain*varkens. De limieten van de intensificatie werden bereikt: in België produceerde men in 1980 724 kg vlees per ha en in 1995 1129 (Frankrijk resp. 153 en 195) voor eieren was de productie 135 en 148 (Frankrijk 26 en 35). Door de mestproblemen is de groei van veestapel gestopt.

De koe was de ongekroonde koningin van het gemengde boerenbedrijf. Ze leverde mest en trok de kar of de ploeg. Zowel melk, vlees, haren, huid en beenderen (ijsschaatsen) werden gebruikt. Gezien het belang voor de volksgezondheid was de melk het eerste product dat in een fabriek werd verwerkt. Melkveehouders verenigden zich in coöperatieve melkerijen, waardoor zij invloed konden uitoefenen op het beleid. Later werden stoommelkerijen opgericht waar naast boter ook (platte) kaas, pap, yoghurt werden geproduceerd. De technische vooruitgang is geïllustreerd door de overgang van melkstoeltjes naar melkmachine bij het melken, van hondenkar naar rijdende citerne bij het ophalen van de melk, van eenvoudige manuele karn naar continuebotermachines bij het bereiden van boter.

Terloops wordt de opkomst van margarine geïllustreerd.

De slachthuizen hebben een reusachtige verandering doorgemaakt o.m. door de eisen van de E.U. Veeprijskampen (*Vetten Os*) hebben sterk aan belang ingeboet.

De evolutie van het vleeshuis naar beenhouwerij wordt getoond. De uitvinding van vleesextracten en -conserven resulteerde in de *OXO*- en *Zwan*fabrieken in Antwerpen.

De voedselveiligheid evolueerde van de controle op economische bestanddelen (water,

vet, eiwit) naar het opzoeken van schadelijke stoffen zoals sulfiet, antibiotica, hormonen, microorganismen, pesticiden en tenslotte PCB's en dioxinen.

Tenslotte worden de rechten van het dier (welzijn) en het vegetarisme belicht.

Voor het milieuaspect en de rechtvaardigheid wordt verwezen naar onderstaande referenties.

[Karel Haustraete]

Literatuur:

Catalogus, 28 p., ill., 2003

Lekker dier!? Ze zijn wat we eten: René De Herdt. Het Groot Vleeshuis: een functioneel middeleeuws gebouw. Maria De Waele. De aristocraten van de middenstand Beenhouwers en slaggers in Gent (1850-1990). René De Herdt. Het uitroeien van de runderpest in Vlaanderen (1769-1785) Regeringsmaatregelen en oppositie ertegen.

Tijdschrift voor industriële cultuur 83, 3 Cahier 27 2003

Vlees: van producent tot consument. 47e post-universitaire onderwijsdag. Verhandelingen van de Faculteit van de landbouwkundige en toegepaste biologische wetenschappen te Gent, 38, 1998

100x design – Design museum Gent

's Namiddags werd een bezoek gebracht aan het Designmuseum, dat dit jaar zijn honderdste verjaardag viert. De geschiedenis van de industriële vormgeving en de design heeft interessante raakvlakken met industrieel erfgoed. De tijdelijke tentoonstelling "100 jaar, 100 mensen, 100 objecten" heeft een interes-

sant concept waarbij 100 bekende en minder bekende Vlamingen hun lievelingsobject voorstellen en hun keuze (in een gratis bijgeleverde mini-catalogus) verantwoorden. De deelnemers aan de SIWE-uitstap waren in de ban van onder meer een aantal historische typomachines, een oud treincoupé naar ontwerp van Henry van de Velde, een vroege elektrische ventilator en tal van buismeubelen uit het interbellum. Tijdens het bezoek was er ook aandacht voor de geschiedenis van het gebouw, opgericht door kooplieden die het (intussen gedempte) naastgelegen kanaal gebruikten voor de aanvoer van goederen in de achteraan gelegen magazijnruimten, die wegens hun bouwvallige toestand plaats moesten ruimen voor de nieuwe vleugel van het huidige Designmuseum. [P. Viaene]

Blake et Mortimer in Paris

Tot 2004-04-30 in Musée de l'Homme
17, Place du Trocadéro, Paris

Om de 100e verjaardag van de geboorte van Edgar P. Jacobs (*La Marque jaune*) heeft het "Festival international de la bande dessinée d'Angoulême" de wereld van Blake en Mortimer uitgebeeld door tekeningen van verschillende albums ten toon te stellen naast museumstukken (skeletten, mumie, wapens, ...).

In 2004 zou een gelijkaardige tentoonstelling doorgaan in Brussel. Hierdoor hoopt men "roepingen" bij ingenieurs, fysici en andere beta-wetenschappers te stimuleren.

Literatuur: Blake et Mortimer face aux démons de la science. Science & Vie édition speciale. 146 p. + poster. 7,40 EUR.

Een prachtig verzorgd speciaal nummer, dat gewijd is aan de confrontatie tussen wetenschap en verhaaltjes vertellen. Aanbevolen voor liefhebbers van fantastische machines en het *Gele Gevaar*.

In het laatste album "*Les sarcophages du 6e continent*" speelt het Atomium een grote rol (voor de nostalgische zielen). [K.H.]

125 jaar na de oprichting van de *École Supérieure d'Agriculture* aan de toenmalige *Université Catholique de Louvain* ...

Honderd vijftig jaar geleden – in 1878 – zou aan de toenmalige voorloper van wat nu de *K.U.Leuven* en de *U.C.L.* zijn namelijk de *Université Catholique de Louvain* de *École Supérieure d'Agriculture* opgericht worden. Een voorloper van het voor de oudere generatie al meer vertrouwd klinkende *Institut Agronomique/Landbouw-instituut* en de huidige *Facultéit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen*. Eén van de drijvende krachten was toen een zekere professor Alphonse Proost. Vanuit een katholieke invalshoek zou men de afgestudeerde 'landbouwingenieurs' een bepalende invloed laten uitoefenen op de plattelandsbevolking. Een echte school was er toen nog niet in het begin laat staan een eigen lokaal. Maar ja men startte met een acht studenten toen, dit waren er al een dertigtal vijf jaar later. Pas in 1883 zou een huis in de Minderbroederstraat aangekocht worden en worden er daarna daar een aantal auditoria en laboratoria ingericht. Bron: bw [= Bert Woestenborghs]. *In beeld. 125 jaar Landbouwkundige en Toegepaste*

Biologische Wetenschappen. In : *Campuskrant*, jrg. 15, nr. 7 (22 januari 2004), p. 2.

[dvp]

Centrale Werkplaatsen (NMBS): Een nieuw hart voor Kessel-Lo?!

Wie op de hoogte wil blijven van wat er gebeurt en wat men van plan is met de Centrale Werkplaatsen van de NMBS in Kessel-Lo kan zich op de hoogte houden door de nieuwsbrieven die vanaf nu regelmatig zullen uitgedeeld worden aan de bewoners in die omgeving (via de bus) te bekijken of deze te raadplegen op de website van de stad Leuven: <http://www.leuven.be/centralewerkplaatsen>.

Een eerste nummer zag het licht in februari 2004. De stad wil de hallen restaureren en ze een hedendaagse invulling geven met hoofdzakelijk gemeenschapsfuncties. In 1996 werden bepaalde delen van de voormalige Centrale Werkplaatsen beschermd als monument. We zullen hier zeker op terug komen in de volgende SIWE Nieuwsbrieven. SIWE is zeker sterk geïnteresseerd in het hergebruik van deze site daar zij zelf meeijsverde destijds voor

het behoud van de site en haar betrokkenheid blijvend wil houden tot valorisering van dit patrimonium.

Meer info:

<http://www.leuven.be/centralewerkplaatsen>

Wijkbureau Casablanca

Prins Regentplein 34 • 3010 Leuven

tel./fax 016 353866

e-mail wbcasablanca@hotmail.com

permanente wijkmanager: tweewekelijks op de oneven weken: woensdag van 15:00 tot 16:00

Infohuis stadsvernieuwing

Rijschoolstraat 4 bus 0102 • 3000 Leuven

tel. 016 300876 • fax 016 299335

e-mail infohuis@leuven.be

openingsuren: maandag 9:00-13:00 – dinsdag

13:00-20:00 – woensdag 9:00-12:00 – don-

derdag 12:00-16:00

Literatuur – nog steeds te verkrijgen bij *Monumenten & Landschappen*:

F. André Cresens. *Het Leuvens Spoorwegknooppunt en de Centrale Werkplaatsen te Kessel-Lo*. In : *M&L – Monumenten en Landschappen*, jrg. 14, nr. 5 (september-oktober 1995), pp. 29-59. Met *summary* op p. 60.

bmk. 4,5 miljoen voor Leuvense Centrale Werkplaatsen. In : *De Standaard (editie Vlaams-Brabant/Brussel)*, zaterdag 31 januari 2004 – zondag 1 februari 2004, p. 16.

[dvp]

De Leuvense Centrale Werkplaatsen te Kessel-Lo [© O. Pauwels]

Ford België maakt winnaars Fconserverings- en milieuwedstrijd bekend

In het Ecohuis (EHA!) te Borgerhout werden op 5 februari 2004 de jaarlijkse – en dit reeds voor de 21e keer – *Ford Conservation Et Environmental Grants* uitgereikt. In de categorie *Erfgoed* ging een prijs van 7500 euro naar het project met betrekking tot de heropening van de Borgerhoutse cinema Roma. In de categorie *Technologie* konden Nadine en Tarik Guenane-Jenaty rekenen op ene zelfde bedrag voor hun initiatief om de watermolen van Villers-la-Loué te renoveren en aan te wenden voor het opwekken van groen stroom. Ford Motor Belgium reikte na de voorstelling aan de aanwezigen tevens een boek uit met betrekking tot de *Ford Motor Company Conservation and Environmental Grants 1983 to 2003*. Een exemplaar bevindt zich in het SIWE Documentatiecentrum.

[dvp]

Jenevermuseum – Hasselt

Het Jenevermuseum in Hasselt was op 1 februari 2004 net als de andere Hasseltse musea gratis toegankelijk. RvB en directie waren duidelijk blij met de uitbreiding van hun museum en de net geopende tentoonstelling met betrekking tot alcohol. KVCV-sectie historiek organiseert er in samenwerking met Zuid-Gewina en het museum trouwens op 5 mei 2004 een symposium rond 'Alcohol, meer dan een drank'. Informatie: 011 241144 of e-mail a.vandeput@hasselt.be.

[dvp]

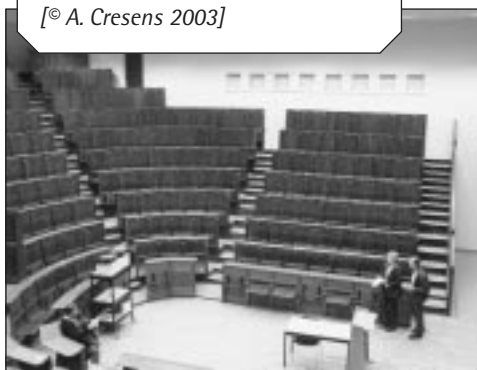
Op de kankerafdeling in Sint-Rafaël te Leuven [© A. Cresens 2003]

Wandeling doorheen de stadscampus der 'universitaire' ziekenhuizen te Leuven

Op zondag 16 en zaterdag 22 november 2003 organiseerden de universitaire ziekenhuizen een wandeling doorheen de stadscampus. Op vraag van velen zal deze wandeling opnieuw gepland worden in de loop van 2004.

Het is de bedoeling de wandelaars onder te dompelen in de tijd van toen, toen het daar nog bruipte van de activiteit. De UZ-medewer-

Aula in de Leuvense stadscampus van de universitaire ziekenhuizen [© A. Cresens 2003]

kers van toen vangen de bezoekers op aan verschillende haltes (auditorium heelkunde, eerste automatische telefooncentrale, voormalig kankerinstituut, authentiek bestralingsapparaat) en dankzij hun verhalen krijgt zelfs het kleinste hoekje een diepere betekenis.

Zeker de moeite waard, wij houden u op de hoogte. Wat zal hiermee gebeuren als men deze site gaat hergebruiken? Verdwijnen of behoud? Denuclearisatie van de ruimten?

[cc en dvp]

Lovanium: 50 jaar – 'Monseigneur Gillon'

In 2004 is het al vijftig jaar geleden dat *Lovanium*, de Congolese afdeling van de (huidige) *K.U.Leuven* (Leuven) en *U.C.L.* (o.a. Louvain-la-Neuve), als een magnifieke campus opgericht werd op een heuvel in Kimuenza, even buiten Kinshasa. Architect van dit alles in 1954 was de zeer fantastische 'entrepeneur' rector Luc Gillon, geboren in 1920 in Rochefort. Zijn cv: in 1940 aanvatten van zijn ingenieursstudies, 4 jaar theologie en in 1946 priester gewijd te Mechelen. Na deze studies keert hij terug naar Leuven en schaaft zich (aan de zijde) bij de eerste Belgische vorsers die zich vertrouwd zouden maken met de kernenergie. Na zijn doctoraat in de wetenschappen in 1952 werd hij uitgenodigd aan de *University of Princeton* en *BNL – Brookhaven National Laboratory* in de VSA. In 1954 werd hij professor aan de Universiteit van Leuven en werd met de opdracht 'bouw en leiding van de Lovanium-universiteit te Kinshasa (Leopoldstad)' naar Afrika gestuurd. Hij bleef er rector tot in 1967 en administrateur-generaal in 1971. Voor deze functie kreeg hij een eretitel van het Vaticaan. In 1959

zou hij trouwens de eerste kernreactor van Afrika bouwen met gelden die hij kon betrekken via Amerikaanse vrienden. Hij keerde terug naar België in 1972. Nam functies op: professor te Louvain-la-Neuve, werd Ondervoorzitter van het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK.CEN) te Mol en wetenschappelijk raadgever van de Belgische Afvaardiging bij het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) te Wenen. Hij verbleef tot aan zijn dood in Bierges (Waals-Brabant).

Bronnen: Tim Vuylsteke. *De veteranen van de avonturenacademie. Vijftigste verjaardag oprichting Lovanium in Congo.* In : *Campuskrant*, jrg. 15, nr. 7 (22 januari 2004), p. 16 en Luc Gillon; J. Hoste (voorwoord). *De kwestie kernenergie. Welke energie voor onze toekomst?* Antwerpen en Amsterdam : Standaard wetenschappelijke uitgeverij, 1980, p. IV.

[dvp]

Aviodrome (Lelystad) en A Een museumpje te Deurne/Antwerpen

Een nieuw themapark dat volledig aan de luchtvaart is gewijd is onlangs geopend op de luchthaven van Lelystad (NL). Naast een reeks antieke vliegtuigen is ook een oude verkeers-toren en een Britse hangar van de Tweede Wereldoorlog te zien. In de binnenexpositie staat een vluchtsimulator waarin een twintigtal personen kan plaatsnemen.

Elke dag open 10-17u; 12,80 EUR toegangsprijs voor volwassenen en 10,80 EUR voor kinderen. url <http://www.aviodrome.nl>

Ter info: er is ook een museum(pje) op het vliegveld van Deurne (Antwerpen). [kh]

De SIWE webstek: een nieuwe look met een nieuwe rubriek

Samen met ons magazine hebben wij onze website in eenzelfde huisstijl gestoken en meteen ook een nieuwe rubriek toegevoegd: Siwe 24 op 7.

De bedoeling hiervan is dubbel.

Om u beter te dienen willen wij aan de hand van vragen van leden en externen, *frequently asked questions (FAQ)* indachtig een SIWE 24/7-dienst op onze website uitwerken.

Op die manier kan u een antwoord krijgen op een groot deel van uw vragen, zonder dat een van de medewerkers aanwezig is. Een dienstverlening dus van 24 uur per dag zeven op zeven dagen.

Dit mag u wel niet weerhouden om ons blijvend te contacteren en uw noden en vragen

aan te kaarten. Waar we kunnen zoeken en naar een oplossing.

Stoor ons gerust ... daar zijn we voor.

Een tweede onderdeel is de bibliografie. Hier plaatsen we inhoudstafels van tijdschriften, die al dan niet in ons bezit zijn.

Het is de bedoeling dit binnenkort ter beschikking te stellen in een databank, zodat het zoekwerk vlotter kan verlopen.

Momenteel staat er enkel de ontsluiting in een flat file van het tijdschrift Natuur & Techniek als voorproef.

Kijk snel naar:

<http://www.siwe.be/siwe24op7.htm>

[cc]

Screen print van de SIWE website
[© Alibee 2004]

2004-01-24

home of fr eng dts

over SIWE

activiteiten **nieuw**

publicaties **nieuw**

projecten

het museum

erfgoednieuws **nieuw**

mijn SIWE

contact

Om u beter te dienen zullen we vanaf begin 2004 proberen aan de hand van vragen van leden en externen – een FAQ (frequent asked questions) indachtig – een SIWE 24/7 dienst op onze webstek uitwerken.

Dit deel van de SIWE-website is bedoeld om een groot deel van de vragen die u heeft te kunnen beantwoorden zonder dat er een medewerker/trefpunter aanwezig is. U krijgt dan een dienstverlening vierentwintig uren per dag zeven op zeven: SIWE 24/7.

Dit mag u natuurlijk niet weerhouden om ons blijvend uw noden mee te delen en uw problemen aan te kaarten. Waar we kunnen proberen we ze zo snel mogelijk op te lossen.

Stoor ons gerust ... Wij zijn er voor u.

(mevrouw) Chris Crambè & (de heer) Dominique Vangée

Varen over de baren ... Een geschiedenis

Het Davidsfonds gaf in 2003 een vlot geschreven en rijk geïllustreerd boek uit over de geschiedenis van de scheepvaart. In maritieme onderwerpen geïnteresseerde lezers kunnen dit best opnemen in hun collectie.

Gegevens: Luc Cuyvers. *10000 Jaar varen, een wereldgeschiedenis*. Leuven : Davidsfonds, 2003, 159p. – ISBN 90-77363-01-7

Vergunningen voor werken aan beschermde monumenten

Nieuwe brochure van M&L over 'Vergunningen voor werken aan beschermde monumenten' is gratis te verkrijgen.

Informatie: tel. 02 5531613
e-mail aml@lin.vlaanderen.be

Vlaamse mijnwerkersvrouwen in Wallonië

In *De Standaard* – DS Letteren van donderdag 12 februari 2004 op pagina 5 een boekbespreking van Alle Lansu over Annie van Keymeulen. *Fleurs de Flandre*. Breda : De Geus, 200?, 190p. – 18,90 EUR over de Vlaamse vrouwen die in het Interbellum hun mannen volgden richting Waalse mijnen. [dvp]

Mensen, ateliers en fabrieken in Frankrijk ...

Denis Woronoff, *“La France industrielle. Gens des ateliers et des usines 1890-1950”*.

Paris : Editions de Chêne-Hachette, 2003.

ISBN nummer: 2842774361

Niemand is beter geplaatst dan de Parijse professor-emeritus Denis Woronoff, “éminence grise” van de industrieel erfgoed-beweging in Frankrijk, om een dergelijke omvattende iconografische studie over de fabrieksarbeid tot een goed einde te brengen. SIWE-bestuurlid Patrick Viaene ontmoette deze duizendpoot van de industrieel erfgoedbeweging nog onlangs tijdens een colloquium over herbestemming van het industrieel erfgoed in Besançon. Deze polyvalente vorser, initiator van het universitair onderzoeksprogramma “Sciences, technologies et sociétés” aan diverse Parijse universiteiten, medestichter van CILAC, de Franse zustervereniging van SIWE, oprichter van het wereldvermaarde *Cité des Sciences et de l’Industrie La Villette* (Parijs) brengt met bovenvermeld boekwerk een monumentale en bijna epische hulde aan drie generaties van industriële arbeid.

In tegenstelling tot de meer dan honderd eerdere publicaties wetenschappelijke publicaties van de auteur, focust Woronoff dit keer uitsluitend op een kritische bespreking van fotografisch beeldmateriaal, ingedeeld in vijf grote hoofdstukken. Hij begint met “De wereld

van de industrie" en laat ondernemersportretten, arbeiders, vrouwenarbeid, kinderarbeid de revue passeren, gevolgd door "De werkplaatsen" met een indrukwekkend overzicht van industriële landschappen, fabrieksgebouwen, laboratoria en de ateliers van thuiswerkers. Dan volgt het hoofdstuk "Handen en machines" omtrent de ontwikkeling van de drijfkracht, handwerktuigen en machines, industriële sectoren gaande van de algemene categorieën textiel en metallurgie tot autoassemblage en vliegtuigbouw. In "Conflicten" passeert onuitgegeven beeldmateriaal de revue over stakingen, arbeidersstrijd, sociale verworvenheden, maar ook fabriekssluitingen en de sociale gevolgen ervan. Het laatste hoofdstuk "Fabrieksarbeid en dagelijks leven" documenteert de arbeiderswoning, de patronale voorzieningen, de arbeider en zijn vrije tijd. Dit boekwerk, gekenmerkt door de uiterst verzorgde druktechnische kwaliteit en democratische prijs (45,50 EUR) mag in geen enkele industrieel erfgoedbibliotheek ontbreken!

[Patrick Viaene]

< en > of links en rechts

Tijs Foldschmidt. *De andere linkerkant. Links en rechts in de evolutie.* Deze tekst is een uitgebreide versie van de eerste Stephen Jay Gould-lezing, een initiatief van de Universiteit Leiden, Naturalis en NRC Handelsblad, gehouden op 20 mei 2003 in de Pieterskerk te Leiden. Amsterdam : Atheneum – Polak & Van Gennep, 2003, 48p. ISBN 90-253-1746-4

In Nederland werd op 20 mei 2003 te Leiden

(Nederland) de eerste Stephen Jay Gould-lezing gehouden. Stephen Jay Gould (1941-2002) was een paleontoloog en bij leven reeds een monument in de evolutiebiologie en graag gelezen schrijver over wetenschap. Hij hamerde in zijn geschriften en lezingen meestal op de rol der natuurlijke selectie in de evolutie niet te onderschatten.

Tijs Goldschmidt is bioloog en gaat in dit werkje – een uitgebreide versie van zijn lezing – in op het onderscheid tussen links en rechts in het dagelijks leven en de wetenschappen: onder gepolariseerd licht draaien natuurlijke suikers rechtsom en natuurlijke aminozuren waaruit eiwitten zijn opgebouwd worden er juist linksdraaiend door, DNA is opgebouwd uit rechtsdraaiende spiralen, ... Dit en veel meer is terug te vinden in deze mooi uitgegeven publicatie.

[dvp]

Ingenieurs en architecten en het ruimtelijk beleid van de overheden 1750-1830

Dirk Van de Vijver (essays en catalogus); Krista De Jonge (voorwoord en eindredactie). *Ingenieurs en architecten op de drempel van een nieuwe tijd. 1750-1830.* (Architectuurvaria). Leuven : Leuven University Press, 2003, 224 p. ISBN 90-5867-314-6

Uitgeversabstract

Dit boek kwam tot stand binnen de context van het onderzoeksproject Ruimte en beleid: ingenieurs, architecten en het ruimtelijke beleid van de overheden 1750-1830. Aanvankelijk opgevat als begeleider bij een wisselten-

toonstelling, biedt het boek doorheen intro-ducerende essays een synthetisch perspectief op twee kernvraagstukken uit dit onderzoeksproject: enerzijds de emancipatie, professioneel en maatschappelijk, van de architect en de ingenieur, anderzijds het spanningsveld overheid – architectuur en ingenieurskunde. Deze thema's hebben vandaag, meer dan twee eeuwen na de Verlichting, niets aan actualiteit ingeboet. De behandelde vraagstukken klinken in alle opzichten 'modern', ook op onderwijskundig vlak. Wie zich afvraagt hoe het komt dat architectuur en stedenbouw vandaag in ons land bloeiende universitaire disciplines zijn, krijgt hier een beeld van de complexe wortels die hieraan ten grondslag liggen. Misschien even verrassend is de onmiskenbare aura van het succes die de architectuur en de ingenieurskunde uit de Zuidelijke Nederlanden op het einde van de 18de en in het begin van de 19de eeuw omgeeft. Dit nauwelijks bekende aspect van onze nationale geschiedenis verdient het bijzonder in de verf gezet te worden.

Inhoud

Woord vooraf

Ingenieurs en architecten op de drempel van een nieuwe tijd (1750-1830)

De emancipatie van de ingenieur en de architect in de Zuidelijke Nederlanden (1750-1830)

I. De bibliotheek van een ingenieur/architect

II. Het onderwijs en onderzoek aan Academies en Universiteit

Tekenacademies

Belgische leerlingen te Parijs en te Rome

Architectuur aan de Universiteit

De Theresiaanse academie en het bouwen

III. Ingenieurs, architecten en maatschappij

Met afkortingen, bronnen, bibliografie en personenregister.

(bron: <http://www.kuleuven.ac.be/upers/>)

Textielindustrie in Eeklo

Frederik De Cocker. *Le petit Verviers.*

De textielindustrie in Eeklo (1794-1940).

Eeklo : Geschied- en Heemkundige Kring, 2003, 240p.

In zijn woord vooraf benadrukt professor Eric Vanhaute (Vakgroep Nieuwste Geschiedenis, Universiteit Gent), promotor van de auteur, dat nijverheidsgeschiedenis niet langer een economische aangelegenheid is, maar wel interdisciplinair onderzoek vereist waarbij bijvoorbeeld ook sociale, geografische en ecologische aspecten aan bod komen. Dit boek is dan meteen een toepassing van deze stelling. Het is een verhaal van succes en ondergang in de sector van katoen, wol en linnen.

Aanleiding was het zeer snel verdwijnen van de laatste relictten van de Eeklose textielindustrie. Het verhaal werd in de tijd beperkt tot 1940, zodat de teloorgang in de 2de helft van de 20ste eeuw niet behandeld werd. De auteur koos voor een chronologische aanpak met aandacht voor ondernemers, arbeiders, bedrijven en overheid en hun interactie. De ontwikkeling van ieder bedrijf afzonderlijk wordt gevolgd. Jaartallen worden vaak vet gedrukt om de evolutie te kunnen volgen.

Het boek start met een overzicht van de ontwikkelingen voor 1794, dan volgen de hervormingen onder de Franse bezetting en de

periode van de Engelse inspiratie. De Hollandse periode wordt gekenmerkt door traditionalisme en kleinschaligheid. Er wordt verwezen naar wat elders gebeurt, vooral in Gent. In de periode 1842-1855 heerst er een crisis in de Vlaamse linnennijverheid, de term "arm Vlaanderen" is dan letterlijk te interpreteren. De overgang naar grootschaligheid dringt zich op, de Jacquard-techniek wordt ingevoerd. Dit leidt in de periode 1856-1870 tot economisch herstel. Een positieve invloed gaat uit van de aanleg van de spoorlijn naar Zelzate. Vanaf 1871 zijn er geregeld op- en neergaande bewegingen in de conjunctuur. De oorlogsjaren en het interbellum vormen het sluitstuk van deze studie.

Dank zij de bewerking is de tekst vlot leesbaar geworden, gefundeerd en goed gedocumenteerd. De overvloedige gegevens worden aangevuld met cijfermateriaal. Talrijke illustraties zorgen voor de nodige verduidelijking. Aan het einde vinden we een uitvoerige bibliografie evenals een onmisbaar personen- en bedrijvenregister.

[André Cresens]

Trappist

Jef van den Steen gaf onlangs een boek uit waarin tevens opgenomen het indrukwekkend industrieel patrimonium van Westvleteren, Westmalle, Achel, Rochefort, Chimay en Orval.

Gegevens: Jef van den Steen. *Trappist. Het bier en de monniken*. Leuven : Davidsfonds, 2003.

Van basisvoedsel en luxe-producten ... in een industriële en economische grootmacht, België

Yves Segers. *Economische groei en levensstandaard. De ontwikkeling van de particuliere consumptie en het voedselverbruik in België. 1800-1913. (ICAG-studies ; 1)*. Leuven : Universitaire Pers Leuven, 2003, 631 p. ISBN 90-5867-333-2

Uitgeversabstract

België ontpopt zich in de loop van de negentiende eeuw tot een industriële en economische grootmacht. Fundamentele verschuivingen op sociaal en economisch vlak zetten zich door, ingegeven door de start van een moderne economische groei. Maar welke impact heeft dit economisch succesverhaal op de levensstandaard van de bevolking?

In dit boek wordt de evolutie van de levensstandaard onderzocht aan de hand van twee indicatoren: de particuliere consumptie en het voedselverbruik. Het bestedingspatroon en -gedrag van de (gemiddelde) Belg wordt in kaart gebracht en geanalyseerd. Het onderzoek toont aan dat de bestedingen tijdens de negentiende eeuw gevoelig groeien, parallel met de economische conjunctuur. De relatieve uitgaven voor voedsel en andere levensnoodzakelijke producten dalen, waardoor er ruimte ontstaat voor meer luxueuze producten en diensten. De omvang en de kwaliteit van het voedselpakket neemt eveneens toe. Vooral aan het einde van de negentiende eeuw wordt het monotone karakter ervan doorbroken. Producten van dierlijke origine vervangen meer en meer de plantaardige levensmiddelen. Ook

industriearbeiders en landbouwers profiteren van de economische groei, zij het niet altijd in gelijke mate. Met deze conclusies is een gematigd positieve houding in het *Standard of Living Debate* gewettigd.

Deze studie reikt tevens een verklaringsmodel aan voor de groei van de bestedingen tijdens de negentiende eeuw. De invloed van prijzen, lonen, de fiscale overheidspolitiek en de modernisering van de distributie en reclame-sector wordt uitvoerig toegelicht. De dataset in (sic! moet zijn als) *bijlage werpt een gedetailleerde blik op de voedselconsumptie in België en vormt een unieke basisbron voor verder onderzoek.*

(bron: <http://www.kuleuven.ac.be/upers/>)

Belgische stations Deel 2

Hugo De Bot. *Stationsarchitectuur in België. Deel II, 1914-2003*. Turnhout : Brepols, 2003, 208 p. ISBN 90-5622-052-7

Zoals in de inleiding van het boek benadrukt wordt, is er bewust meer ruimte gelaten in deel 2 ten opzichte van deel 1. Dit valt meteen op bij het doorbladeren van het boek, waardoor meteen de indruk ontstaat dat het beschikbare beeldmateriaal ongelijk verdeeld is tussen de twee volumes. In sommige gevallen worden illustraties als achtergrond herhaald. Trouwens in deel 1 was al een selectie doorgevoerd omwille van het grote aantal illustraties. De keuze van de taal waarin de stationsnaam weergegeven wordt, is duidelijk omschreven. Voor de bespreking van de naoorlogse stations verleende architect Bernard Lambert zijn medewerking. Toch missen we

een bredere situering inzake de tendenzen in de architectuurgeschiedenis.

Inhoudelijk begint deel 2 met de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog en de aanhechting van de Oostkantons waardoor een reeks Pruisische stations tot het Belgische spoorwegnet gingen behoren. Bij de bespreking van het Interbellum valt meteen op dat talrijke pagina's enkel verspreide illustraties bevatten, de tekstgedeelten staan verspreid waardoor de samenhang enigszins dreigt verloren te gaan. De commentaar is in verhouding tot de vorige perioden zeer beperkt. Enkele architecten komen uitvoeriger aan bod, waaronder Paul Nouille en August Desmet. Soms is er verwarring rond de spelling van de namen: bv. Josse en Maurice Van Kriekeling (Brugge) of Van Krieking (Dendermonde) zonder dat hierbij enige commentaar gegeven wordt.

Bij de bespreking van de stations gebouwd na Wereldoorlog II worden lijsten opgenomen met de namen van de betrokken architecten. Speciale aandacht gaat naar de Brusselse Noordzuid-verbinding en de weerslag van Expo 58. Vanaf de jaren 1960 is er sprake van eerder functionele en geïndustrialiseerde bouwkunde.

De jaren 1970 en 1980 worden gesitueerd in een context van besparingen, de petroleumcrisis en de nasleep van mei 1968. Opvallend in die periode is het verdwijnen van de woonfunctie in de stations en het overbrengen van de technische functies van de seinhuizen naar de stationsgebouwen. Huidig Vlaams bouwmeester Bob Van Reeth krijgt met zijn toenmalige *duiventilarchitectuur* een "bijzondere vermelding". De architectuur uit die periode

wordt als onaangenaam, deprimerend omschreven en was voor de reiziger nog minder aantrekkelijk geworden. Uiteraard gaat het hier om aspecten waarvoor de architect of de kunsthistoricus minder aandacht heeft dan de modale reiziger! Enerzijds is er sprake van ingenieursarchitectuur met beklemtoning van dragende elementen, anderzijds zijn er de talrijke onopvallende stationsgebouwtjes die volgens de auteur eerder als schooltjes of lokalen van een kaartersclub kunnen beschouwd worden. Het station werd niet meer als een centrale ontmoetingsplaats ervaren, maar daar kwam wel kentering in. Het station was niet meer dat gebouw dat een zeker aanzien afdwingt.

In de jaren 1990 worden dan postmoderne experimenten gesitueerd met een overgang naar wat de auteur noemt constructieve exuberantie en strakke geometrie. De architectuur ontstaat niet meer op de tekentafel maar wel in de computer met de CAD (*computer aided design*). Buitenlandse architecten doen hun intrede. Hier ontbreekt wel een bespreking van de visie die rond de grote projecten (Brussel-Zuid, Leuven, Luik) ontwikkeld werd en de nieuwe stedenbouwkundige inzichten over de integratie van het openbaar vervoer in het stadsweefsel. Immers de tijd is al lang voorbij dat men stations bouwde midden in het open veld waar kilometers in het rond geen woning te vinden was. De laatste bundel pagina's bevat enkel illustraties, is het de bedoeling dat de lezer er zelf eigen commentaar bij bedenkt?

Achteraan vinden we addenda en errata, een tekstje over de zoektocht naar de oudste sta-

tions, een overzicht van de beschermde stations in Vlaanderen, Brussel en Wallonië met een duidelijk overwicht in Vlaanderen. Moet er in Wallonië minder beschermd worden omdat daar minder patrimonium bedreigd wordt? Een moeilijke opdracht was het samenstellen van een inventaris van de heden nog bestaande stations met hun huidige bestemming: deze gegevens wijzigen zeer snel bv. een station wordt woning, café, dancing, restaurant, jeugdlokaal enz. Tenslotte is er een tekstindex voor deel 2 en een foto-index die toelaat illustraties in deel 1 en deel 2 gemakkelijk terug te vinden.

Situeringkaartjes zouden hier en daar wel nuttig geweest zijn, want enkel ingewijden in het spoorweggebeuren kennen de diverse spoorlijnen en de ligging van de stations. Door het eerder aangehaalde gebrek aan evenwicht tussen de 2 delen, oogt deel 2 minder aantrekkelijk, hetgeen wel eens een gevolg voor de verkoopcijfers zou kunnen hebben. Uiteraard vormen beide volumes tesamen een zeer nuttig werkinstrument en zullen ze een belangrijke basis vormen voor verder onderzoek.

[André Cresens]

Industriële en universitaire research ... een Nederlandse geschiedenis en nieuwe leerstoel te Maastricht ... Ernst Homburg

Ernst Homburg. Speuren op de tast. Een historische kijk op industriële en universitaire research. Rede in verkorte vorm uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar Geschiedenis van Wetenschap en

Techniek, en hun onderlinge samenhang, vanwege de Stichting Historie de Techniek aan de Faculteit der Cultuurwetenschappen van de Universiteit Maastricht op 31 oktober 2003. 76 p., Maastricht: UM, 2003, 76 p. ISBN 90-5681-192-4

Zoals blijkt uit de titel heeft de auteur-chemicus van opleiding-geeft een overzicht van de verwevenheid tussen industrie en universiteit en de ingrijpende wijziging hiervan gedurende de laatste eeuw. De talrijke noten (145) zijn een goed hulpmiddel voor elke geïnteresseerde. *[Karel Haustraete]*

Ledenvergadering SIWE op 24 maart 2004 om 20:00 in CC te Leuven Industriële archeologie in Vlaanderen: flashback en evaluatie

In 1984 opperde het Ministerie van Onderwijs het idee om een film te realiseren over industrieel erfgoed in Vlaanderen. Kort daarop ontstond met als regisseur Roland Verhavert de merkwaardige filmdocumentaire *"Erven met eerbied : industriële archeologie in Vlaanderen"*. SIWE-ondervoorzitter, Patrick Viaene, verleende destijds medewerking aan deze filmproductie. Heden – twintig jaar later – blikt hij terug. Na de exclusieve vertoning

van deze film volgt een door hem geleide kritische nabespreking. Veel van wat in de film te zien is, werd gesloopt, andere relictten van ons industrieel erfgoed werden gered en gevaloriseerd. Allen daarheen!

Dit alles als onderdeel van de ledenvergadering SIWE op 24 maart 2004 om 20:00 in het Cultureel Centrum (Brusselsestraat) 3000 Leuven.

SIWE vzw is aangesloten bij:

CONTACTFORUM
VOOR
ERFGOEDVERENIGINGEN

De werking van het SIWE-trefpunt wordt mogelijk gemaakt door de financiële steun van:

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Leuven.
Eeuwenoud,
springlevend.

**FORTIS
BANK**

Solid partners, flexible solutions

REMY

HOE LID WORDEN VAN SIWE?

Door uw bijdrage te storten op rekening 001-3088106-90 van SIWE v.z.w. •
Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven • IBAN BE34 0013 0881 0690 • BIC GEBABEBB
Jaarlijkse bijdrage: sympathiserend lid: € 12,50 • steunend lid: vanaf € 25,00.
Ieder lid ontvangt zowel het SIWE-Magazine als de SIWE-Nieuwsbrief.

BC 1608
P.B. - P.P.
België - Belgique

Artfitekantoor: 3360 BIERBEEK
Erkenningsnummer: P209286

Arzender: SIWE v.z.w.
Stapelhuisstraat 15
3000 Leuven